ISSN 0235-6368

Дім сад город

6

1990

Самозабезпечення: коли і як?

Не думав і не гадав Г. Г. Баламута з села Самійлівка Ширяєвського району на Одещині, коли вирощував худобу і здавав молоко державі, що його праця буде високо оцінена Всесоюзною конкурсною комісією на краще особисте господарство, сад, город.

Він удостоєний золотої медалі і премійований легковим автомобілем «Москвич». А внесок сім'ї Баламути в продовольчу програму високий — за рік реалізовано 6 т молока і 5,20 т м'яса. Зрозуміло, що таку кількість продукції можна одержати тільки за допомогою колгоспу, який виділив пасовище, тонну сіна, 3 т соломи, 4 т кормових буряків, по 500 г зерна на зароблений карбованець. З державних ресурсів під отоварення м'яса і молока одержано 2,6 т комбікорму. Прибуток сім'ї становив понад 6 тис. крб., у чому заслуга всіх її членів.

Переможцем конкурсу стала сім'я В. В. Сопова з села Шевченкове Броварського району на Київщині, яка продала державі 24 т молока і удостоєна Диплома другого ступеня та премійована кольоровим телевізором.

У цілому ж по республіці 146 громадян стали володарями золотих і срібних медалей ВДНГ СРСР.

Призові місця завоювали 30 колгоспів, де поряд з громадським сектором дбають і про особисті господарства.

Один з переможців конкурсу — колгосп ім. Дзержинського Горохівського району Волинської області, де врожайність зернових становить 42 ц/га, надій від корови — 3500 кг, рентабельність — 35%. Колгосп значною мірою своєму успіху зобов'язаний добре розвиненим індивідуальним господарствам, за роботу з якими його удостоєно Дипломом другого ступеня ВДНГ СРСР та премійовано автомашиною УАЗ 31512-01. На кожен двір тут припадає 1—2 голови великої рогатої худоби, 2—3 голови свиней, заготовлено понад 4 ц м'яса, 2,6 ц картоплі, 1251 кг молока.

Особисте підсобне господарство виконує дві функції: по-перше, вирішує питання самозабезпечення мешканців села продуктами; по-друге, заповнює ними фонди ринку. І коли перша функція (самозабезпечення) вирішується процентів на вісімдесят, то реалізація продуктів населенням в основній масі бажає бути кращою.

Не завжди керівники колгоспів і радгоспів сприяють розвитку особистих господарств — мало виділяють кормів, пасовищ, сіножатей. Коли враховувати фактори, що стримують розвиток господарств: «старіння» села, відсутність засобів малої механізації, небажання багатьох людей (особливо молодих) займатись господарчими справами, то, зрозуміло, як важко відновити кількісно і якісно особисті господарства.

Одним із шляхів позитивного вирішення цих питань є впровадження нових форм організації виробництва продукції на базі особистих господарств.

У багатьох колгоспах і радгоспах на базі особистих господарств створено кооперативи, товариства тваринників-аматорів, акціонерні товариства, госпрозрахункові підрозділи колгоспів і радгоспів. Вони, як правило, займаються виробництвом, збутом, переробкою продукції. Деякі надають послуги населенню, вирішують соціальні питання, допомагають його мешканцям в обробітку присадибних ділянок, збиранні врожаю, ремонті будинків, забезпеченні кормами, молодняком худоби та птиці, підвищенні продуктивності сінокосів і пасовищ, організовують заміну та обмін сортів картоплі.

Звичайно, ефективність роботи кооперативів не однакова. Пошук форм і методів їх роботи триває, але там, де вони почали діяти, відчули турботу про розвиток сільського двору, зросла віддача цих господарств.

Кооперативна форма організації виробництва на базі підсобних господарств особливо поширилась у Чернівецькій, Тернопільській, Львівській, Ровенській областях.

За останні роки в Чернівецькій області створено 335 кооперативів, у кожному населеному пункті, як госпрозрахункових підрозділів колгоспів і радгоспів. Кооперативи діють на основі Статуту, прийнятого загальними зборами їх членів. Очолює такий підрозділ голова, який є також заступником голови колгоспу. Основне завдання кооперативу — зацікавити сільське населення у веденні підсобного господарства.

Так, кооперативи сіл Банилів Вижницького та Кисилів Кіцманського районів Чернівецької області організовують заготівлі молока, худоби та птиці, осіменіння корів і телиць високоцінними плідниками голштинської породи, для лікування худоби створено госпрозрахункові ветеринарні пункти. Силами і засобами членів кооперативу проводиться поліпшення пасовищ, виділяється додаткова кількість землі тим членам кооперативу, хто здає більше 1000 кг молока, розподіляються комбікорми під заготівлі молока і м'яса. Кооперативи встановлюють і регулюють заготівельні ціни залежно від кількості і якості зданої продукції.

Колективне — особисте

Заготовлене у населення молоко охолоджується. Членам кооперативу, які здали понад тисячу кілограмів молока виплачується додатково 15 коп. за кілограм з коштів колгоспу. Реалізація молодняка худоби високими ваговими кондиціями стимулюється преміями.

У трудовий стаж включається час, затрачений на виробництво і продаж продукції державі: за центнер молока 4,8 люд/год., центнер м'яса — 7,6 люд/год. Вартість вихододня — 5,5 крб. без оплати. Нарахування робочого часу не позначається на економічних показниках господарства, операції проводяться за формою 173 (сільгоспоблік у графі за договором), що на рахунки не заноситься.

Щоб забезпечити населення поросятами, створено невелику госпрозрахункову ферму на 50 маток у пристосованому приміщенні, де оплата праці залежить від кількості приплоду, його збереження та маси під час реалізації. Крім того,колгоспи і радгоспи передають мешканцям сіл супоросних маток, приплід від яких реалізується членам кооперативу. Кооперативи також контролюють забезпечення населення молодняком птиці.

Відповідно до заявок чи укладених договорів з інкубаторно-птахівничою станцією згідно з графіком добовий молодняк завозять у населені пункти, що економить час мешканців села.

Кооперативи ряду колгоспів зайнялися переробкою тваринницької продукції, заготовленої в членів кооперативу. Зараз у кожному районі області працює по 1—2 ковбасні цехи. Побудований і обладнаний необхідним устаткуванням ковбасний цех у колгоспі «Іскра» Сторожинецького району Чернівецької області при виході на проектну потужність буде давати 250 т ковбаси на рік і 200—250 тис. крб. прибутку. Це дасть можливість поправити фінансові справи колгоспу і кооперативу, забезпечити населення продуктами.

Дещо в іншому напрямку діють кооперативи Тернопільщини і Ровенщини.

Двадцять чотири виробничо-збутові кооперативи Заліщицького району Тернопільської області виростили минулого року 12 тис. тонн ранніх помідорів, реалізувавши з них понад 5,3 тис. т в інших республіках. В 1990 р. заплановано продати 9 тис. тонн.

У колгоспі «Ленінець» Дубровецького району, що на Ровенщині, справи налагодилися, коли створили кооператив, головою якого обрали молодого спеціаліста С. В. Буткевича. Кооператив має 4 автомобілі, гужовий транспорт, 2 млини, пилораму, олійницю та інші технічні засоби. Колгосп продав членам кооперативу 400 т сіна, 200 т кормових коренеплодів, 72 т зерна. На кожну корову виділено 0,30 га пасовищ сіяних трав у кормовій сівозміні.

Створено репродуктор по відтворенню поголів'я свиней. Щороку населенню продається 500 поросят. Налагоджено виробництво металевої сітки, керамічної плитки.

Згідно з планом нинішнього року грошовий обіг кооперативу становитиме понад 400 тис. крб.

Населення уклало 235 договорів на відгодівлю худоби і 470 — на продаж молока (буде заготовлено понад тисячу кілограмів на корову, прийнятого і оплачуваного тільки по сортах.

Розширюються також послуги населенню. Впроваджено механізоване садіння і копання картоплі на присадибних ділянках. Всі роботи, пов'язані з вирощуванням цієї культури, можна покласти на плечі кооперативу, уклавши з ним договір і заплативши 2 крб. за 10 соток.

У більшості господарств Житомирщини діють госпрозрахункові підрозділи по наданню допомоги мешканцям села у веденні підсобних господарств, очолювані заступниками голів колгоспів і директорів радгоспів з цих питань. У розпорядження підрозділів передано автомашини, трактори, гужовий транспорт і необхідні засоби механізації. Підрозділи надають послуги по обробітку присадибних ділянок, забезпеченню молодняком худоби і птиці, насінням, кормами, організовують заготівлі м'яса, молока згідно з договорами.

Підрозділами в колгоспі «Гігант» і радгоспі «Рея» заготовлено продукції відповідно на 192 і 344 тис. крб., а реалізовано на суму 270 і 447 тис. крб. Прибуток від діяльності підрозділів становив 78 і 103 тис. крб.

У ряді господарств Сумщини у забезпеченні сільського населення м'ясом, молоком, іншою продукцією пішли іншим шляхом. Громадяни, які не мають можливості утримувати корів в особистих господарствах, об'єднуються в акціонерні товариства, вклавши певну суму грошей (1000—1200 крб.). Колгосп «Мирний» Білопільського району будує приміщення, продає їм корми. Товариство запрошує господарів ферми, оплату їм спочатку встановлюють виходячи із середніх заробітків колгоспних тваринників.

У перспективі мініферми матимуть землю і перейдуть на повне самозабезпечення. Кожен акціонер щодня бере необхідну кількість молока, решта іде в держзаготівлі і місцевим жителям.

За розрахунками при надої 5000 кг молока від корови акціонер щорічно одержуватиме по 250 крб. на вкладені 1000 крб. За рахунок прибутків акціонерні товариства розширюватимуть і переробку продукції. Зараз тут виготовляють сметану, вершки, масло, ряжанку. Заплановано також побудувати ковбасний цех, вирішуватимуться, звичайно, й соціальні питання перебудови села.

М. Т. СТАРЧЕНКО

У селі Кам'яний Брід Коростишівського району Житомирської області немає двору, де б не було квітів. Молодіжна бригада доярок щороку висаджує на молочній фермі різні квіти. Але найбільше люблять тут чорнобривці.

Дім сад город 6 1990

Щомісячний додаток до журналу Державного агропромислового комітету Української РСР «Сільські обрії»

Видається з 1989 р.

Рисова кукурудза

Кукурудза — одна з найпоширеніших на Тернопільщині культур на присадибних ділянках. Вона посухостійка, дає цінні продукти харчування (молоді качани, зерно на крупу та борошно). Качани молочної стиглості, зварені в солоній воді, — справжні ласощі. У біологічній стиглості кукурудза віддячує господарю і зерном, і листям, і стеблами, які використовуються як корм для тварин та птиці.

Є багато сортів кукурудзи, кожен з них має свої переваги, але поряд з іншими на своїй присадибній ділянці я вирощую рисову кукурудзу, зерно якої формою нагадує рис (звідси й назва). На відміну від інших сортів, зерна рисової кукурудзи, підсмажені на соняшниковій олії, перетворюються на пластівці — ласощі для дітей та дорослих.

Рисова кукурудза — теплолюбна рослина. Висівати її потрібно, коли мине загроза приморозків. Глибина висіву насіння — 4—6 см. Протягом вегетації треба розпушувати грунт у міжряддях, виполювати бур'яни. Її можна використовувати як ущільнювач інших культур або у вигляді куліс на посівах огірків, квасолі, гарбузів тощо. Це допомагає раціональніше використати площу городу, збільшити врожай основної культури та мати додатковий урожай кукурудзи. Раджу овочівникам-любителям зацікавитися цим сортом кукурудзи, він того заслуговує.

П. М. ФІЛІПЧУК

Смачна і солоною, і солодкою

Рисова кукурудза — найдревніший з усіх кукурудзяних підвидів, що дожив до наших днів. Головна її перевага в тому, що зерна під час нагрівання здуваються й тріскаються, збільшуючись у розмірі в 3—10 разів. Смажена «повітряна» кукурудза, притрушена цукровою пудрою,— улюблені ласощі для дітей, та й дорослих. Смачна вона і солоною, й солодкою, з молоком і без нього, вареною й смаженою, запеченою на вогнищі.

Влітку 1986 р. мені пощастило роздобути один маленький качанчик цієї дивовижної рослини з дрібненькими чорними зернятками, і з того часу я вирощую її на своєму городі. Зараз у мене три аматорських сортозразки — Чорний принц з качанами чорного кольору, Снігова королева з білими зернами і Вождь червоношкірих — з червоно-рубіновими.

Перед сівбою кукурудзи грунт слід удобрити, внести на 1 $м^2$ по 5—7 кг перегною (приблизно одне відро). Насіння висівають з настанням теплих днів, коли грунт на глибині 10 см прогріється до 10—12°С. Ширина міжрядь — 40—50 см, а між рослинами в ряду 25—30 см. Насіння слід заглиблювати на 5—6 см. З метою раціональнішого використання площі городу кукурудзу можна застосовувати як куліси на посівах огірків, кабачків та інших овочевих культур або висівати по периметру ділянки.

Щоб мати ранню продукцію, частину рослин вирощують з горщечкової розсади. Зернятка (по двоє) висаджують у горщечки діаметром 6—8 см. Догляд звичайний, як і за розсадою інших овочевих культур, але необхідно стежити, щоб рослини не переросли. Початок висіву у горщечки — середина березня і навіть раніше (для південної зони). У посушливих умовах півдня республіки обов'язковий полив через 6—7 днів. Щоб гарними були качанчики і вирівняними зернята, кукурудзу бажано підживити: перший раз, коли утвориться третій листок, другий — після утворення шести листків і третій — перед викиданням волоті (чоловічий цвіт).

Якщо будете вирощувати кукурудзу в кулісах, обов'язково проведіть штучне запилення. У період цвітіння один раз на день струшуйте кожну рослину або зірвіть чоловічі султани і струсіть їх над квітуючими качанами, у яких ще не засохло «волосся». Ці заходи повністю виключають беззерницю.

Основний продукт, який одержуємо з рисової кукурудзи,— здуті зерна, або, як їх ще називають у народі, баранці. До речі, 15—20 років тому їх виробляла харчова промисловість.

О. І. КОНОНОВ, овочівник-аматор
326243, Херсонська обл.,
Голопристанський р-н,
с. Нова Збур'ївка,
вул. Суворова 23

Баранці можна приготувати двома способами.

Перший — сухий. На дно невеликого казанка або глибокої сковорідки насипати столову ложку крупної солі і накрити кришкою. Коли із солі випарується волога й вона змінить колір, всипати ложку зерен кукурудзи (не більше) і одразу накрити кришкою. Кукурудза тріскається, підскакує, стукається об кришку і знову падає на дно казанка. Коли тріскотіння припиниться, потрібно відкрити казанок і швидко ложкою вибрати баранці на тарілку, а в казанок засипати наступну порцію. Цей процес триває не довго, тому за півгодини можна насмажити миску баранців.

Другий спосіб — мокрий. Замість солі на дно казанка наливають соняшникову олію. Кукурудза, смажена на олії, смачна з цукром і з молоком. Її можна посипати сіллю — це теж неабиякі ласощі.

***Для приготування пластівців** треба в глибоку сковороду або в казанок налити олії, поставити на вогонь, а коли олія почне диміти, засипати небагато зерна кукурудзи і негайно накрити кришкою. Почується тріск — це зерна почали зриватися. Коли він припиниться, кришку можна зняти. На сковороді — красиві розетки: так виглядає кукурудза, яка, збільшившись у 8—10 разів, перетворилася в смачні пластівці. Їх можна підсолити чи підсолодити.*

Щедра грядка

Що я маю від кукурудзи?

Як одержати качани цукрової кукурудзи у молочній та восковій стиглості зерна на присадибній ділянці? На ці запитання певною мірою дала відповідь стаття «Цукрова кукурудза — овочевий делікатес», опублікована в «ДСГ» № 7 за 1989 рік. Ця публікація зацікавила читачів, її автор одержав десятки листів, у яких вони просять розповісти про походження, хімічний склад та використання продуктів з кукурудзи. Йдучи назустріч побажанням читачів, ми знову надаємо слово В. М. Гаврилюку.

У нашій країні цукрова кукурудза на присадибних ділянках з'явилася наприкінці минулого століття і використовувалася у молочно-восковій стиглості зерна як делікатес.

Кукурудза має різноманітне застосування: це і продовольча, і фуражна, й технічна культура. З неї можна приготувати понад 200 різних страв, кондитерських виробів і напоїв. Згідно з даними Інституту харчування Академії медичних наук СРСР, кожна доросла людина повинна споживати не менше 3,7 кг цукрової кукурудзи на рік.

За хімічним складом кукурудза — дієтичний продукт, зокрема, її цукровий різновид у фазі молочної стиглості значно відрізняється від інших підвидів. Вона містить у 2 рази більше жирів, у 1,5—2 — цукрів, підвищену кількість декстринів та повноцінних білків, а менше крохмалю й неповноцінних білків, як, наприклад, зубовидна кукурудза. У зерні цукрової кукурудзи накопичується значна кількість солей калію, кальцію, магнію, заліза, фосфору, а от натрію, хлору й сірки у ній мало. Молоді качани ніжні, соковиті, солодкі, за смаком вони перевершують усі відомі овочеві культури.

Післязбиральні рештки цукрової кукурудзи (листя, стебла, обгортки качанів) — цінний корм для великої рогатої худоби.

Декілька слів про лікарські властивості кукурудзи. Підсмажені зерна з медом лікарі рекомендують при різних розладах кишечника. Волоть з качанів заварюють, як чай, і лікують нею захворювання печінки й нирок, а також кровотечі різного походження, причому досить успішно.

Заготовляють волоть у період молочної або воскової стиглості зерна, обережно відриваючи її руками від качанів. Потім сушать на відкритому повітрі в тіні. Під час зберігання в сухому місці вона не втрачає лікувальних властивостей. Кукурудзяні стовпчики можна заготовляти і з інших підвидів кукурудзи. Ця лікарська рослина не належить до дефіцитних, хоча в аптеках її не завжди вистачає. Сухі кукурудзяні стовпчики містять вітамін С, пантотенову кислоту, гіркі глюкозидні речовини, вітамін К, який має кровоспинні властивості.

Кукурудзяні стовпчики діють як жовчогінний засіб. Вони збільшують секрецію жовчі, змінюють її в'язкість і вміст білірубіну в ній, що ліквідує застій жовчі у жовчному міхурі та запобігає утворенню каменів. Кукурудзяні стовпчики дають також добрий сечогінний ефект, тому лікарі призначають їх при захворюваннях нирок. Тривалий прийом настою кукурудзяних стовпчиків сприяє розчиненню дрібних камінців у нирках і сечовивідних шляхах, причому незалежно від хімічного складу камінців. Настій допоможе й тим, хто страждає від частих носових кровотеч.

В останні роки у кукурудзяних стовпчиках знайдено фітоалютініни. Ці речовини, на думку вчених, мають протипухлинні властивості. Словом, ця рослина дуже цікава для медицини.

У кулінарних довідниках можна зустріти понад 200 рецептів різних страв з кукурудзою, на будь-який смак. Я ж використовую тільки деякі з них, найпростіші.

Спробуйте й ви скористатися моїм досвідом. Якщо хтось зацікавиться цукровою кукурудзою, завжди дам потрібну консультацію і охоче поділюся насінням.

В. М. ГАВРИЛЮК,
287585 Вінницька обл.,
Теплицький р-н, с. Велика Мочулка,
вул. Урожайна, 15

Качани, відварені з маслом

Качани обчищають від кукурудзяних стовпчиків, складають у каструлю і заливають окропом. Доводять воду до кипіння, додають сіль і варять 10—15 хв. Качани кладуть на велику тарілку і споживають гарячими. Окремо подають вершкове масло (на 8—10 качанів 75—100 г), сіль і перець до смаку. Для підсилення аромату дно каструлі застеляють обгортками качанів.

Кукурудза з морквою

Качани варять, відокремлюють зерна. Моркву нарізають дрібними кубиками і варять у кукурудзяному відварі, додавши вершкового масла, до готовності. Потім висипають на друшляк моркву, змішують її з вареними зернами кукурудзи, додають сіль, цукор, заправляють соняшниковою олією.

На 8—10 качанів потрібно 350—400 г моркви, 2—3 столові ложки вершкового масла, сіль і цукор до смаку.

Качани в тісті

Качани варять до готовності зерен, вмочують їх у попередньо приготовлене тісто і смажать на сковороді в соняшниковій олії.

Для приготування тіста збивають яйця, додають сметану, борошно, потім сіль, соду й цукор до смаку. Розмішують до одержання однорідної маси.

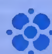
На 10 качанів — 400 г борошна, 3 склянки сметани, 8 яєць, сода на кінчику ножа.

Качани печені й смажені

Качани обчищають від ниток, промивають, солять, щільно загортають в обгортки і кладуть в один ряд на деко, змащене маслом. Ставлять у добре прогріту духовку і зрідка перевертають качани, запікаючи до готовності. До столу завжди подають в обгортках.

Сіль і масло за смаком.

Качани нанизують на шпажки і обсмажують над жаринами, періодично перевертаючи, до готовності. Подаючи до столу, окремо кладуть шматочок вершкового масла.

Грунт — живий організм

Грунтознавчий практикум

Традиційні садові землі

Залежно від основних матеріалів, які використовуються для підготовки земляних сумішей, садові землі підрозділяються на такі:

а) земля з грубим необробленим гумусом, яка містить поряд з гуміфікованою частиною ще і нерозкладену масу — хвойна, торф'яна, листяна;

б) гумусна земля, багата поживними речовинами,— парникова, перегнійна;

в) мінеральна земля — дернова, рільна, компостна;
г) пісок.

Хвойна земля (лісова підстилка)

Це, по суті, грубий, неперероблений гумус з соснового лісу. Її головна складова частина — соснова хвоя, що знаходиться в різній стадії розкладання, і залишки лісової поролсі. У свіжому стані така земля характеризується значною здатністю розпушення, повітряністю і кислою реакцією. Її істотною якістю є добра водопроникність, з чим, проте, пов'язано те, що подібна земля швидко висихає і погано утримує поживні речовини. Сама вона ними бідна. Ялинова підстилка взагалі вважається не придатною для використання у саду, оскільки її здатність розпушувати грунт дуже мала, швидко розкладається.

Торф

Торф утворюється в результаті розкладання відмерлих рослин при постійному заболочуванні і без доступу повітря. Залежно від умов утворення торф'яна земля підрозділяється так:

а) поверхнева, що утворюється у вище розміщених місцях, де є джерело підземної води, в якій мало мінеральних сполук, у результаті чого така земля буває бідна на поживні речовини. Її реакція кисла і навіть дуже кисла;

б) низинна, що утворюється поблизу джерел підземних вод, які утримують багато мінеральних солей, а також та, що утворюється в результаті заростання водоймищ, які поповнюються мінералізованими водами. Така земля багатша на поживні речовини. Її реакція — від слабокислої до нейтральної;

в) перехідна, що є з'єднуючою ланкою між двома головними типами торф'яної землі. Її склад нестійкий, інколи вона ближче до низинної, інколи до поверхневої. За реакцією перехідна торф'яна земля найчастіше слабокисла;

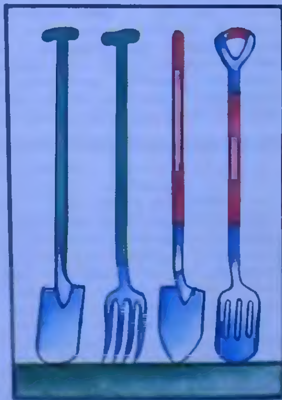
г) торф'яна земля, яка утворилася в місцях, куди з проточною водою потрапляють і мінеральні речовини. Як правило, для неї характерні великий вміст неорганічних речовин і мала частка нерозкладеного органічного матеріалу.

Торф як розпушний, аераційний, вентилюючий компонент садової землі використовується здавна. Його специфічними рисами є кисла реакція, а звідси значна опірність бактеріальному розкладенню. Завдяки цьому торф порівняно довго зберігає свої фізичні якості. Чистий, нерозкладений, так званий сирий торф має pH в межах 3,5—4,5. Додаючи його до садової землі, можна залежно від потреб змінювати реакцію грунтової суміші.

Критерієм для вибору підходящого виду торфу є, головним чином, те, для чого він застосовуватиметься. Діє загальне правило: для рослин, які вимагають високої насиченості грунту повітрям, перевагу слід віддавати необробленому торфу.

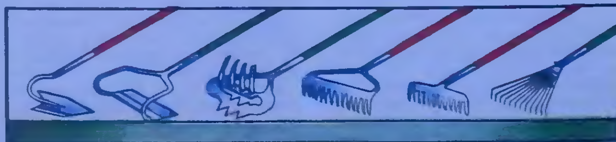
Болотна земля

Такою у садівництві називають коричнево-чорну безформну масу, що схожа на дуже розкладену

Існує чимало знарядь для обробітку грунту. Хоч не всі вони сьогодні є в продажу, але це не означає, що їх не слід знати. Вони зручні для городу і садової ділянки. Якщо державні й кооперативні підприємства освоять їх випуск, то збут забезпечений.

Серед знарядь для обробітку грунту лопати різних типів: рівні, загострені, вилоподібні, комбіновані. Для зручності роботи важлива і форма держака.

торф'яну землю. У неї реакція може бути як кисла, так і нейтральна (рН 4,0—7,5).

Порівняно з високоякісним торфом болотна земля має дуже незначну розпушувальну здатність.

Листяна земля

Така земля утворюється в результаті розкладу зібраного в купи листя дерев та кущів. Такі купи слід декілька разів перелопачувати, а в суху погоду зволожувати ще й водою. Фізичні й хімічні якості листяної землі значною мірою залежать від того, як довго листя уже лежить і з яких дерев воно зібране. Кращою землею такого роду вважається букова, а гіршою — каштанова. Застосована у чистому вигляді, остання може подіяти на рослину і токсично. Реакція у листяної землі, як правило, нейтральна. Виняток — листяна земля букова, яка має рН 5,5—6,5. Всі листяні землі бідні на поживні речовини.

Парникова земля

Така земля готується компостуванням відлежаного гною, який перед цим служив для обігріву парників. Суміші такого гною і верхнього орного шару грунту дають визріти у купах протягом 2—3 років, час від часу перемішуючи і перевертаючи всю масу. Парникові землі бувають середніми і легкими, найчастіше піщано-глинистими, з нейтральною реакцією.

Перегнійна земля

Це, по суті, перепрілий чистий гній. У земляні суміші його додають у невеликих кількостях як органічне добриво.

Дернова земля

Вона готується шляхом закладання у компост зрізаних шарів дерну. Найчастіше така земля буває важкою, глинистою або піщано-глинистою. Для неї характерні високий вміст органічних речовин, як правило, нейтральна або навіть слаболужна реакція.

Компостні земляні суміші

Такі суміші необхідні, головним чином, для удобрення бідних грунтів. Вони утворюються в результаті компостування різних рослинних решток, перемішаних з багатою на мінеральні речовини землею і свіжим гноєм. Їх хімічний склад і якість залежать від використаного матеріалу. Як правило, це середньоважкі землі піщано-глинистого характеру, найчастіше з нейтральною реакцією. Застосовується як удобрювальна суміш.

Пісок

Як правило, до складу більшої частини земляних сумішей додається пісок, як вважається, для розпушування і кращої насиченості грунту повітрям. Рекомендується при цьому використовувати річковий пісок, оскільки він складається з піщинок різної величини. Дрібний пісок, який злипається, взагалі для садівничих потреб не придатний. Пісок лише збільшує специфічну масу земляної суміші.

Як застосовувати гумат натрію

Хочемо довідатися, як правильно застосовувати стимулятор росту — гумат натрію. Одні кажуть, що його потрібно розсипати по городу, інші — робити витяжку. Дехто радить починати обробку з насіння. Чи варто взагалі користуватися ним на присадибній ділянці?

В. Комаренко,
Одеська обл., с. Мирне

Гумінові кислоти — це комплекс органічних сполук темно-коричневого кольору, виділених з грунту, торфу, бурого вугілля розчинами лугів. Солі гумінових кислот — гумати — добре розчиняються у воді і сприяють посиленню росту кореневої системи, а потім розвитку надземної частини рослин: у них активізується обмін речовин, утворюється хлорофіл, посилюються дихання й надходження мінеральних солей із зовнішнього середовища. Крім того, солі гумінових кислот стимулюють життєдіяльність грунтових мікроорганізмів, прискорюють ріст і дозрівання рослин, поліпшують якість продукції.

Гумусові речовини не є джерелом мінерального живлення, а лише підвищують коефіцієнт його використання. Вони ефективні тільки на фоні повного мінерального добрива.

Баластний гумат натрію, що містить 25—30% розчинних у воді гумусових кислот, виготовляють з бурого вугілля, обробляючи його каустичною содою (безбаластний гумат натрію — повністю розчинний у воді порошок з торфу — промисловість не виробляє). Застосовують його на овочевих культурах для стимуляції росту й розвитку рослин шляхом обробки насіння, обприскування та поливу розсади і рослин у період вегетації.

Для підвищення урожайності томатів, які вирощують у відкритому й захищеному грунті, насіння замочують протягом 72 год в 0,01%-ному розчині гумату натрію (витрата препарату — 0,3 г на 1 кг насіння). Якщо томати вирощують розсадою, поливають грунт: після висіву насіння, після пікірування, через 15 днів після другого поливу, за 7 днів перед висаджуванням у грунт 0,005%-ним розчином гумату натрію.

Насіння огірків для захищеного грунту замочують протягом 24 год в 0,01%-ному розчині препарату. Розсаду огірків (захищений грунт) обробляють таким чином: після сівби насіння, після появи сходів і через 15 днів після другого поливу 0,005%-ним розчином.

Насіння капусти білоголової, а також баклажанів замочують протягом 48 год в 0,01%-ному розчині. При розсадному способі вирощування капусти поливають грунт: після висіву насіння, через 10 днів після першого поливу, за 5 днів до висаджування в грунт 0,005%-ним розчином.

Обробивши насіння гуматом натрію, його підсушують до сипкого стану і потім висівають.

Спочатку готують маточний розчин — 100 г препарату в 1,5 л води. Йому потрібно дати відстоятися протягом доби. Потім розчин над осадом зливають і одержують маточний розчин 2,5%-ної концентрації.

Для виготовлення робочого розчину 40 мл маточного розчину розводять в 10 л води, виходить концентрація 0,01%, а якщо 20 мл на 10 л води — 0,005%. Для одноразової обробки гектара овочевих культур потрібно лише 50 г препарату.

Гумат натрію перевіряли у багатьох господарствах України і одержували приріст врожаю зернових культур, томатів, огірків, капусти. При цьому томати дозрівали на тиждень раніше, під час цвітіння не було пустоцвітів, а в капусти раніше з'являлася зав'язь, підвищувалась стійкість до хвороб.

Цим препаратом можна обробляти і зимові сорти яблунь, обприскуючи їх 0,005%-ним розчином після цвітіння, на початку опадання зав'язі або в період росту плодів (початок серпня). Така обробка сприяє закладанню квіткових бруньок. Останню обробку можна проводити не пізніше як за 30 днів до збирання врожаю.

Слід зазначити, що в деяких областях нашої республіки, зокрема у Волинській та Кіровоградській, обробка насіння гуматом натрію та внесення його в грунт не дали збільшення урожайності. Щоб остаточно з'ясувати питання про доцільність його застосування, потрібні додаткові дослідження.

Підготувала
А. КАПІТУЛЬСЬКА

Ходімте в сад

Корінь і грунт

Корінь — це насамперед якір, яким дерево тримається в грунті. Це, так би мовити, інженерна споруда, фундамент башти — надземної частини дерева. І чим вища і важча надземна частина, тим міцнішим мусить бути фундамент дерева — коренева система. Невідповідність міцності якоря вазі і всім навантаженням надземної частини повинна компенсуватися додатковими засобами: різними підставками, шпалерами, опорами, зробленими людиною.

Поряд з цим великий вплив у взаємозв'язку кореня з надземною частиною дерева відіграє грунт. Міцність кореневої системи на легких грунтах мусить бути завжди більшою, ніж на важких, бо останні щільніше прилягають до розгалужень і з більшою силою утримують дерева навіть на слабших коренях. На легких грунтах дерева під вагою врожаю або сильних вітрів часто падають, маючи досить міцну кореневу систему.

Величина, галуження та глибина залягання коріння залежать насамперед від способу вирощування саджанця, підщепи, а також обробітку грунту. Вирощені без пікіровки або без підрізання корінців дички дають у переважній більшості порід стрижневий корінь з незначним розгалуженням. Його якірність завжди слабша від саджанців, вирощених з пікіруванням сіянців, у яких добре розгалужена коренева система.

Корені вегетативних підщеп утворюються з додаткових бокових бруньок і, як правило, розташовуються у верхніх горизонтах грунту. А тому завжди мають нижчу від сіянця якірність. Проте і між собою вегетативні підщепи сильно різняться якірністю коренів: якщо шпалера обов'язкова для дерева на парадизці 9, то дусени 3 і 4 та деякі інші вегетативно розмножувані підщепи можуть обійтись і без додаткових опор.

Часта глибока оранка міжрядь, і особливо пристовбурних смуг на легких грунтах, відчутно знижує якірність будь-яких підщеп. До цього ж призводить і регулярне поверхневе внесення добрив, бо коренева система теж переміщається у верхні горизонти.

Проте корінь — не тільки якір дерева. Він і головний постачальник живлення та води для надземної частини: стовбура, гілок, листя, квітів, плодів. Дослідами встановлено, що трирічна яблунька за літо випаровує 150—200 кг води, а в 15—20 років витрачання води деревом за вегетаційний період сягає 1,5—2 т. Завдяки своїм дрібнесеньким щупальцям (вбирним корінчикам), які густо розміщаються на основних скелетних та напівскелетних коренях, дерево вбирає з грунту необхідну кількість води, що йде на дихання і фотосинтез (транспірацію), і разом з водою — мінеральні солі для тих же потреб. Звідси ще один важливий висновок: кращий корінь — більш повне забезпечення надземної частини водою та мінеральним живленням. При закладанні саду однорічками вбирних корінчиків в них більше в десятки разів проти саджанців більш старшого віку. Англійський вчений Джордж Соулз писав: «...для садіння краще здоровий однорічний саджанець... невелике дерево з гарною кореневою системою більш бажане, ніж велике з поганою кореневою системою». Наявність при пересаджуванні дерева (особливо весною) великої кількості біленьких дрібненьких корінчиків — найперша ознака життя саджанця, а добре притоптування та полив під час садіння — гарантія приживання, гарного росту і швидкого плодоношення дерева.

Як показують досліди і практика, не на всіх грунтах однаково живуть, ростуть і плодоносять садові культури. Л. П. Симиренко писав: «Багато зла чинить справі розвитку в краю промислового плодівництва невдалий вибір сортів для саду, але ще гірше зло — від невмілого вибору місця під самий сад». Одні породи, сорти і підщепи люблять низинні, добре зволожені місця, інші — навпаки, краще розвиваються при нормальній вологості грунту. Одні краще ростуть і щедріше врожаяться на легких супіщаних грунтах, другі — на чорноземах, треті — на глинистих, четверті і взагалі невибагливі до грунту. Більшість плодових і ягідних культур — світлолюбні рослини. Проте є й такі, що непогано переносять певний затінок.

Всі ці та багато інших чинників і кладуться в основу вибору місця та грунту для тієї чи іншої породи, сорту чи сортово-підщепної комбінації. Побутує думка, що плодові культури можна вирощувати скрізь, де не ростимуть ніякі інші рослини. Лев Платонович Симиренко неодноразово застерігав від таких міркувань. Він писав, що під сади іноді «утилізують навіть круті схили гір, покладаючись на святу простоту, що те місце, на якому ніщо інше не може бути окультурене, годиться для влаштування саду». І наголошував, що в таких «милих» умовах «дерева відцвітуть, не встигнувши зацвісти, і вмруть від собачої старості, проковтнувши масу коштів і вселивши у власника помилкове переконання в тому, що наші умови непридатні для розвитку промислового плодівництва».

Особливо велике значення має наявність у грунті вологи або можливість зрошення саду, оскільки водопостачанням вирішується практично і мінеральне живлення дерев. Разом з тим, неприпустимі під сад і заболочені ділянки, бо тут рослини можуть зачахнути від повітряного голодування.

Всі ці та багато інших питань вирішуються як вибором місця під сад, так і відповідною агротехнікою догляду за грунтом. Нестачу вологи при відсутності зрошення, наприклад, можна компенсувати утриманням грунту в стані чорного пару. До речі, це єдиний шлях до щорічних врожаїв у богарних, незрошуваних садах. Підсів у міжряддях таких насаджень інших культур, і особливо багаторічних трав та ще й з метою використання їх на сіно, рівнозначний, як зауважував Л. П. Симиренко, здиранню з одного ведмедя двох шкур. Наголошуючи на необхідності обов'язкового зрошення промислового саду і недопущення в ньому будь-яких міжрядних культур, він писав: «Як же то дереву в нашій «благословенній», але засушливій Малоросії, котре не те що поливу, іноколи за все літо і путнього дощу не побачить, а тут ще густий зелений трав'яний килим розіслався по землі, перехватуючи і ті слізні краплини води

Школа садівника

Школу веде Мліївський науково-дослідний інститут садівництва Лісостепу України ім. Л. П. Симиренка.

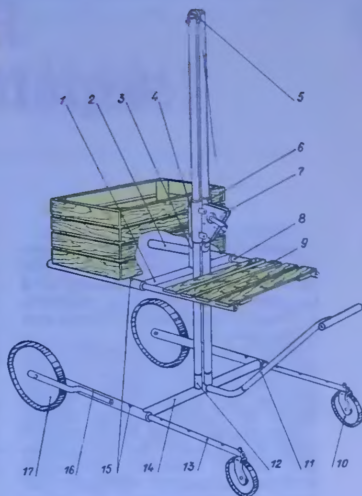
у вигляді рос та інших форм, які при суцільнорихлій поверхні саду, можливо, хоч трохи поліпшили б справу цих горе-плодових мучеників... Де ж, скажіть на милість, такому дереву вигодувати вам і щедрий, і нормально хороший урожай?»

Особливо відчутна роль водозабезпечення дерев під час пересаджування. Щедрий полив саджанця забезпечує з'єднання вбирних корінчиків з грунтом, допомагає їм у відновленні мінерального живлення. Найменший дефіцит вологи в рік садіння дерева шкідливо позначається не тільки на його доброму рості — основі скороплідності, а й на приживанні взагалі. Тому потрійний, чотирикратний полив протягом першого року; подвійний, потрійний полив у другу вегетацію — головні агрозаходи з метою швидкого одержання перших врожаїв, майбутньої продуктивності саду. Норма поливу — 3—5 відер на дерево кожного разу. Недостатній полив може нашкодити. Розвиток коренів ітиме тільки у верхніх горизонтах. Взимку дерево може підмерзнути, а влітку — загинути при найменших засухах. Характерно, що засуха, нестача вологи для дерева може виникнути не тільки природно, а й з допомогою рук садівника, через надмірну турботу про підживлення дерева. Вбирання коренями поживних речовин з грунтовим розчином іде шляхом осмосу, тобто завдяки тому, що концентрація розчину в клітинах завжди вища від грунтового розчину. Надмірне внесення добрив у грунт може призвести до стану, коли концентрація грунтового розчину стане вищою. І тоді волога клітин коренів теж шляхом осмосу, але зворотного, почне переміщатися у грунт. Дерево в'яне, горить. Зараджують цьому щедрим поливом, промиванням коренів.

Корені не тільки вбирають з грунту поживні речовини, а й виділяють в ньому частину органічних і мінеральних речовин. Це сприяє концентрації поблизу коренів, у так званій ризосфері, різних мікроорганізмів: бактерій, грибків, які сприяють перетворенню нерозчинних форм живлення в легкорозчинні, засвоювані рослинами. Характерно, що кожний вид дерев має «свої» мікроорганізми. Багато хто, наприклад, знає, що підвишні (ранні весняні гриби) ростуть, як правило, у вишняках, сливових та грушевих садах. Білі гриби — у дубових дібровах і т. п. Часте глибоке переорювання міжрядь, і особливо пристовбурних смуг, шкідливо позначаються на рості дерев не тільки через фізичне пошкодження коренів. Головний фактор тут — різке зменшення активності дії мікроорганізмів внаслідок несприятливих для них умов. Ось чому навіть при зрошенні не слід зловживати щорічним переорюванням міжрядь.

Своїми руками

Садовий візок-підйомник

Багато часу и праці витрачають садівники під час збирання урожаю. Щоб плоди краще зберігалися, для їхнього знімання використовують різноманітні плодознімачі, які збирачам доводиться підіймати і опускати безліч разів. Полегшити ручну працю під час збору фруктів можна за допомогою розробленого й виготовленого нами садового візка-підйомника. На ньому збирач може підійматися на будь-яку висоту разом з тарою, акуратно зривати плоди, спускатися і, не виконуючи ніяких додаткових вантажно-розвантажувальних робіт, транспортувати на цьому ж візку фрукти у сховище.

Садовий візок-підйомник, який зображено на рисунку з припіднятою над землею площадкою, складається з рами, звареної з двох поздовжніх 16 і однієї поперечної 14 труб та здвоєної трубчастої підйомної стойки 12. Підйомна площадка виготовлена із двох поздовжніх 2, поперечної 1 і вертикальної 3 труб, зварених між собою. До вертикальної труби площадки приварені за допомогою планок 4 два однакових за довжиною відрізки труб, що утворюють муфту 6, яка вільно ковзає по підйомній стойці. До муфти прикріплена лебідка 7, трос якої перекинуто через закріплений у верхній частині підйомної стойки ролик 5 і з'єднано з вертикальною трубою площадки. Рама і підйомна площадки розсувні. Зовнішні поздовжні труби площадки є основою для встановлення тари, а висувні внутрішні труби 8 із закріпленим на них трапиком 9 — місцем для збирача. На кінцях зовнішніх поздовжніх труб рами на осях — колеса з гумовими покришками 17, а на кінцях внутрішніх — самонаправні колеса 10 меншого діаметра. Положення внутрішніх труб рами й площадки відносно зовнішніх фіксується стопорами 15. До поперечної труби рами кріпиться знімна ручка 11 візка.

Розміри деталей і габарити візка-підйомника добираються, виходячи з конкретних умов — висоти підйому, розмірів дверних прорізів у сховищі тощо. Слід обов'язково враховувати і масу садівника, що буде підійматися на площадці.

У візку використана ручна однобарабанна лебідка вантажопідйомністю 250 кг з довжиною тросу 5,25 м і автоматичним вантажоупорним гальмом. Таку або подібну лебідку можна придбати у господарчих або автомагазинах. Положення лебідки на візку і дещо незвичний спосіб її кріплення добре видно на рисунку: болти кріплення лебідки до чотирьох кронштейнів, приварених до муфти, проходять крізь отвори кріплення кожуха лебідки.

Щоб підйомну площадку можна було опускати до землі, її вертикальну трубу слід робити довшою за труби, що утворюють муфту, на величину радіуса великих коліс (див. рис.).

Якщо заготовки для муфти не можна надягти на труби стойки або ж, навпаки, вони мають зайвий зазор, то вийти з положення можна, прорізавши ці заготовки на довжину і стиснувши або розтиснувши кожну до необхідного розміру. Потім, приклавши труби одна до одної місцями розрізів, їх слід заварити.

Щоб працювати на висоті, досить підкотити візок на потрібне місце, лебідкою підняти площадку вище поперечної труби рами, висунути і зафіксувати внутрішні труби рами з малими колесами і внутрішні труби площадки. Установити і закріпити на останніх трапик, стати на нього і, крутячи ручку лебідки, піднятися (разом з тарою або вантажем) на необхідну висоту.

Для розширення кола робіт, які можна виконувати за допомогою візка-підйомника, стойку доцільно виготовляти знімною: труби її слід відрізати на висоті близько 150 мм від рами, , запресувати в обрізки труб на рамі металеві стержні завдовжки близько 300 мм і на них надіти труби підйомної стойки потрібної довжини.

Крім збирання плодів, вантажно-розвантажувальних та транспортних робіт, візок можна ефективно використовувати для формування декоративних кущів, плодових дерев, обприскування саду, ремонту жилих і підсобних приміщень, робіт на пасіці тощо.

Затрати на придбання матеріалів, комплектуючих виробів, виготовлення візка-підйомника незначні. Вони складають близько 50 крб.

Г. С. ЯРМОШ, А. Г. ЯРМОШ

Як щепити черешню та вишню

Читачі «ДСГ» цікавляться, як щепити вишню та черешню, чи потрібно перещеплювати вишню, що відросла з порослі, як краще удобрювати плодові дерева органічними добривами, щоб не перекопувати траву в саду.

На ці запитання відповідає доктор с.-г. наук, головний науковий співробітник відділу агротехніки УНДІ садівництва К. Д. Третяк.

Черешню прищеплюють до сіянців черешні дикої, культурних сортів черешні, вишні звичайної та антипки (в умовах посушливого клімату), а також перещеплюють дерева цих порід, крім останньої.

Основний спосіб щеплення — окуліровка, яку проводять в кінці липня — на початку серпня, коли на підщепі кора добре відстає, як звичайно окуліруюуть плодові породи.

Для перещеплення молодих дерев вічка окуліруюуть у основі однорічних пагонів завтовшки не менше 8—9 мм посередині міжвузля. Навесні наступного року ці пагони вкорочують над вічком, залишаючи шип завтовшки близько 15 см. У період набрякання виламують всі бруньки на шипу та 4—5 бруньок нижче заокулірованого вічка, щоб з них не проростали пагони перещеплюваного дерева, не конкурували з окулянтом і не затінювали його. Коли пагони досягнуть довжини 25—50 см, всі дикі пагони прищипують, щоб ослабити їх ріст, а культурні залишають рости вільно, підв'язавши їх до шипа чи прив'язаної до гілки палички, щоб їх не поламали вітер та птахи.

Дерева, які мають слабкий приріст, для перещеплення треба омолодити, щоб відросли сильнорослі пагони. Для цього навесні дерева сильно проріджують, гілки, що залишились, вкорочують на 2—5-річну деревину над букетною гілочкою чи пагоном. Таке омолоджуюче обрізування сприяє посиленому росту пагонів, які потім перещеплюють.

Перещеплювати дерево можна також живцем рано навесні до початку сокоруху, до набрякання бруньок (найкраще — сильнорослі однорічні пагони шляхом копуліровки з язичком). Товщі гілки (1,5—3 см) перещеплюють живцем способом клин у розщіп з обов'язковим замазуванням торця зрізаної гілки садовим варом. Техніка перещеплення копуліровкою та клином у розщіп описана в багатьох книжках по садівництву. Головне, що треба зробити при перещепленні черешні та вишні,— це одягнути на прищепу прозорий пакет, прив'язавши його нижче прищеплюваного живця. Знімають його тоді, коли на прищепленому живці відростуть справжні листки. Якщо щеплення провести пізніше, коли почнеться сокорух, і не створити повітряну камеру, живці не приживуться. Товсті гілки (3 см і більше) у черешні перещеплюються погано. Їх краще омолодити і потім перещепити пагони.

Якщо поросль вишні відросла від кореневласного дерева, прищеплювати її не треба. На новому дереві плоди будуть такої ж якості, як на материнському. Коли ж дерево було щеплене на сіянці вишні, тоді поросль, що відростає від кореня підщепи, треба перещепити, інакше дерево може або зовсім не плодоносити, або давати плоди низької якості.

Пересаджуючи поросль, треба звертати увагу на те, щоб вона відростала від кореня дерева, яке добре родить, оскільки і під таким деревом поміж справжньою порослю можуть бути молоді вишні, які виросли не від кореня, а з кісточок плодів, що осипалися (сіянці). Такі рослини пересаджувати не треба.

Органічні добрива на задернілих ділянках без перекопування краще вносити навесні у розведеному водою стані з такого розрахунку на 1 м^2 площі, яку займає дерево: гноївка, розведена у 2—3 рази,— 0,6—0,8 кг, пташиний послід, розведений у 8—10 разів,— 0,06—0,1 кг. Перегній розтрушують по поверхні землі з розрахунку 3—4 кг на 1 м^2. Під молоді дерева та дерева кісточкових порід добрив вносять менше, ніж під дорослі дерева зерняткових порід. Траву необхідно періодично підкошувати в міру відростання її до 20—25 см, залишаючи рівномірно розтрушеною.

Світлопастка

Величезну кількість садових і городніх шкідників можна знищити за допомогою світлопастки. Виготовити її досить просто (див. знімок). Для цього потрібна консервна банка діаметром 28 і висотою 9 см і електроліхтар для зовнішнього освітлення. У себе вдома я приладнав пастку на розі будинку. Це дуже зручно тому, що світло ліхтаря падає вздовж двох стін і, найголовніше, на сад і город.

У пастку, не доливаючи на 1 см до вінця, наливаю будь-який розчин із розрахунку 20—25 г хлорокису міді на відро води. Для принадження можна додавати відходи хлібного квасу, мелясу тощо. Відстань між низом — 100 або 150-ватної електролампочки і рівнем розчину в банці повинна бути 8—13 см. Світло від пастки м'яке, розсіяне.

С. Д. Стрельцов,
Донецька обл.

ЧЕРЕШНЯ

Дрогана жовта

Лев Платонович Симиренко у своїй «Помологии» зазначає, що цей сорт вважається кращим для приготування цукрового варення, глазурованих фруктів і особливо для компотів. На сімферопольських консервних фабриках цінується дорожче всіх інших сортів.

Ця черешня з Саксонії і носить ім'я оригінатора Дрогана, який збагатив помологію ще двома іншими цінними сортами черешні. У нас у Криму цей сорт культивується давно і вже в 1847 р. згадується в Каталозі Нікітського ботанічного саду.

Плід дуже гарний, досить великий, округло-серцевидної форми, з одного боку у довжину видно лінію шва, з другого буває ледь помітна борозенка. Плодоніжка довга, досить товста. Плоди зав'язуються найчастіше поодиноко, рідше парами, у період дозрівання в затяжну дощову погоду дуже розтріскуються, що, звичайно, негативно характеризується садівниками. Ціла ж черешня добре транспортується.

Шкірочка блискуча, тонка, але міцна, прозора, спершу соскова, а з наближенням стиглості плоду вона стає світло-жовтою.

М'якоть світло-жовта, прозора, соковита, солодка і дуже смачна. Плоди дозрівають на початку липня.

Дерево велике, розвивається дуже швидко, утворюючи велику пірамідальну крону, рано вступає у пору плодоношення. Порівняно з іншими сортами черешні Дрогана жовта добре переносить морози.

Нектарна. Дерево сильноросле, добре розвинуте, має пірамідальну компактну крону, починає плодоносити на 4—5-ий рік (може дати до 40 кг плодів). Плоди середньої величини, тупосерцевидної форми.

Шкірка міцна, темно-червона, а у зовсім достиглих плодів майже чорна, блискуча. В умовах Лісостепу України плоди починають достигати в третій декаді липня.

Виставочна. Дерево сильноросле з широкопірамідальною кроною, середньої загущеності. Дерева починають плодоносити на 4-5-ий рік. Урожайність регулярна і щедра.

Плоди великі, середня вага плода — 6-9 г, округлосерцевидної форми. Шкірочка блискуча, середньої щільності і товщини. Забарвлення плода світло-жовте із розмитим рожево-червоним рум'янцем майже на половині поверхні плода. Достигають плоди в другій декаді липня.

Валерій Чкалов. Дерево сильноросле з широкопірамідальною, середнього загущення кроною. Плодоносити починає на 5—6-му році.

Плоди великі, середня вага — 7—9 г, округлосерцевидної форми. Плодоніжка середньої довжини, товста, міцно прикріплена до плода. Шкірочка щільна винно-червоного кольору, а при повному достиганні майже чорна, блискуча, легко відділяється від м'якоті.

Достигають плоди в середині червня.

Гедельфінген. Дерево досить морозостійке, сильноросле, довговічне; утворює високу об'ємну і густу крону, досягаючи іноді досить великих розмірів; не вимогливе до грунту. На 8-му році життя в саду дає досить високі і регулярні врожаї.

Плоди красиві, великі, притупленоовальної форми. Плодоніжка довга і товста. Плоди зав'язуються поодиноко і парами; в період достигання при затяжних дощах часто тріскаються і гниють на дереві, але значно рідше, ніж у інших сортів. Шкірочка блискуча, товста, щільна, темно-бурого кольору, а у повністю стиглих плодів вона чорна.

Достигають плоди в другій половині червня, а на дереві можуть триматись до початку липня

Дайбера чорна (Бігарро Дайбера). Дерево сильноросле, морозостійке, утворює негусту пірамідальну крону і дає досить щедрі врожаї.

Плоди красиві, великі, тупосерцевидної форми. Поверхня плода слабобугриста. Плодоніжка середньої довжини і товщини. Плоди однокаліберні, зав'язуються поодиноко, рідше парами. Шкірочка блискуча, міцна, товста і при повному достиганні плодів темно-червоного кольору.

Достигають плоди в другій половині червня і можуть довго триматись на дереві.

Красуня Києва. Дерево достатньо зимостійке, сильноросле з округлою добре розгалуженою кроною, може дати до 40 кг.

Плоди середнього розміру, вагою 5—6 г, круглої або тупосерцевидної форми, нарядного зовнішнього вигляду. Плодоніжка довга, середньої товщини. Шкірочка досить щільна. Основне забарвлення — світло-жовте, а покривне — густий рожевий рум'янець.

Достигають плоди в другій декаді червня.

Франціс. Дерево сильноросле, має кулясту добре облистнену крону, невибагливе до грунту та розміщення. Морозостійкість задовільна. Плодоносити починає на 4—5-му році. Врожаї щедрі. Кращими запилювачами будуть Бігарро Дайбера, Гедельфінген, Рум'яні щічки, Рання Маркі й ін.

Плоди великі, округлосерцевидної форми, оранжево-жовтого кольору з майже суцільно залитим рожевим рум'янцем. Зовнішній вигляд плодів досить привабливий.

Достигають плоди в другій половині червня.

Рожева мліївська. Дерево сильноросле з широкопірамідальною, рідкою кроною.

Плоди середньої величини, середня вага — 5—6 г, тупосерцевидної

...и. Шкірочка міцна, світло-жов-... з ніжним рожевим рум'янцем, який в окремі роки покриває всю поверхню плода. По всій поверхні плода розкидані підшкірні дрібні малопомітні червонуваті цяточки.

Достигають плоди в третій декаді липня.

Китаївська чорна. Дерево сильноросле з високоокруглою, добре облистненою кроною. В пору плодоношення вступає на 5—6-ий рік після садіння в сад, може дати до 40 кг плодів.

Плоди вищесередньої величини, середня вага одного плода — 5—6 г, округлосерцевидної форми. Шкірочка щільна, темно-червона, майже чорна.

Достигають плоди в другій половині червня.

Присадибна. Дерево сильноросле, крона широкопірамідальна, добре облистнена. В пору плодоношення вступає на 5—6-му році життя. Урожай дає високий. На 13-му році дерево може дати до 114 кг плодів. Зимостійкість і посухостійкість дерева задовільна.

Плоди великі, середня вага — 6—7 г, округлосерцевидної форми. Плодоніжка довга, середньої товщини. Шкірочка тонка, щільна, блискуча, світло-жовта з гарним густорожевим або навіть червоним рум'янцем. М'якоть світло-жовта, напівхрящувата, ніжна, соковита з приємною кислотою. Смакові якості високі. Кісточка невелика, добре відокремлюється від м'якоті.

Достигають плоди в другій половині червня. Споживають їх у свіжому вигляді, можна виготовляти з них і компоти.

Перспективні сорти

Коралова. Плоди темно-червоні, великі, кисло-солодкі. Достигають в кінці червня — на початку липня.

Бірюза. Основний колір плода жовтий, покривний — темно-червоний, м'якоть червона. Смак кисло-солодкий. Достигають у кінці червня.

Жовта мліївська. Плоди великі, кисло-солодкі, достигають у кінці червня — на початку липня.

Дар Млієва. Плоди темно-червоні, великі, соковиті, достигають у третій декаді червня.

В. П. ЛАСКАВИЙ,
кандидат сільськогосподарських наук

Сорт Гедельфінгенська

ЧЕРЕШНЯ

На Україні черешню вирощують в основному в степовій та лісостеповій зонах, на Закарпатті і Буковині. Однак є відомості, що аматори одержують непогані результати навіть у Чернігівській, Сумській, Житомирській та інших областях, нетрадиційних для неї зон.

Бережіть корені саджанців

Черешня боїться холоду. І через це саджанці необхідно вберегти від морозів. Якщо їх викопати й залишити неприкопаними або перевозити на значну відстань і садити при мінусовій температурі, дерево може захворіти і навіть пропасти.

Усі сорти черешні добре розвиваються на глибоких, проникних, легких супіщаних грунтах, достатньо кальцинованих, удобрених, ретельно оброблених. На сухих ділянках росте погано і дає дрібні плоди, на перезволожених — замерзає. Бажано для черешні використовувати південні схили, захищені від північних вітрів. У низинах бруньки часто замерзають, промерзає і саме дерево. Особливо терпить черешня від пізніх весняних приморозків під час утворення бутонів, квітів і плодів.

Технологія садіння черешні в основному така ж, як і для всіх кісточкових: яму копають глибиною до 80 см з метровим діаметром, на дно висипають відер 5—6 чорнозему, перемішаного з перегноєм, і зверху досипають тієї землі, що була в нижній частині ями. Так поступають у випадку, коли у саду чорнозем. Якщо ж грунт піщаний, то на дно ями обов'язково слід насипати 20-сантиметровий шар глини і добре його утрамбувати. Після чого яму для садіння слід підготувати, як завжди.

У випадках з глибоким заляганням глинистих прошарків, як правило, на сухих пісках південних областей, яму найдоцільніше викопати на 1—1,2 м, щоб дерево посадити глибше на 40—60 см. Це роблять для того, аби корені розмістилися не у сухому піщаному грунті, а в нижчому — більш вологому.

Значної шкоди молодим садам черешні завдають личинки хруща. Тому для боротьби з ними стінки ям обпилюють 2%-ним гаммаізомером гексахлорану (20—40 г на яму). Мінеральні добрива перед садінням не вносять, щоб не спричинити опіки молодих корінців саджанця. До речі, якщо саджанці довго транспортували, кілька разів перевантажували, то їх перед садінням доцільно з особливою увагою оглянути, обрізати всі пошкоджені морозом корені, поновити зріз на поламаних корінцях, підсушені при зберіганні слід на 2—3 доби поставити у ємкість з водою. Якраз перед садінням корені потрібно занурити у розчин глини з коров'яком з додаванням ростової речовини на 10 л — 0,2 г гетероауксину або 10 мг індолілмасляної кислоти.

Черешню садять так, щоб коренева шийка саджанця була на 3 см вище поверхні грунту. Грунт навколо саджанця добре утрамбовують. Одночасно з саджанцем закопують кілок, до якого підв'язують деревце. Це вбереже його в перший рік від великого вітру.

Крону формують навесні

Коли б ви не посадили черешню, а обрізувати її слід навесні. Залежно від того, яку форму крони хочуть мати, застосовують і методи обрізування. Є три найпоширеніші форми крони: розріджено-ярусна, кущоподібна і сплюснута. У кожній з них свої особливості, переваги і недоліки.

Розріджено-ярусна найбільш подібна до природної форми дерева і практикується у присадибних господарствах, де багато простору, сплюснута крона вигідна для невеличких дачних діляночок, де господар хоче кожне дерево «створити» так, щоб воно не заважало іншим деревам і кущам і одночасно саме одержало найбільше сонячних променів. Черешня з кущоподібною кроною швидше дасть урожай, який легше збирати, бо висота дерева не перевищує 3,5—4 м.

Сорт Нектарна

Отже, навесні першого року після садіння однорічного саджанця його вкорочують фак-

Робоча схема догляду черешні

	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
Копання ям, садіння саджанців			1,2	1,2						1,2	1 2	
Формування та обрізування дерев			2	2	2	2						
Обробіток грунту, полив дерев			3	3 4	5,6	5 6	5,6	5,6	6	3	3	
Внесення добрив		7		7	7					7	7	
Боротьба з шкідниками та хворобами	8	8		8	8	8	8					8
Збирання плодів					9	9	9					

1— садіння дерев; 2— формування крони і обрізування дерев; 3— перекопування грунту під деревами та в рядах; 4— боронування перекопаної ділянки; 5 — сапання, знищення бур'янів; 6 — поливання; 7— удобрення; 8— боротьба з гризунами, шкідниками і хворобами; 8— збирання і переробка врожаю.

тично для всіх видів крони майже на одному рівні — 70—80 см від землі, над брунькою.

Якщо ж потрібна сплюснута крона, то в рік садіння у кінці травня — на початку червня слід визначити центральний провідник та 2 супротивно розміщені бічні гілки, які й залишають на одній умовній площині. Решту гілочок видаляють.

На другий рік у деревця з розріджено-ярусною кроною формують штамб висотою до 70 см. Саме на цьому рівні і повинні починатися скелетні гілки, які й залишають на одній умовній площині. Решту гілочок видаляють.

На другий рік у деревця з розріджено-ярусною кроною формують штамб висотою до 70 см. Саме на цьому рівні і повинні починатися скелетні гілки нижнього ярусу. Їх має бути 3—4, причому з різних боків і не дуже гострим кутом (близько 45°). Від верхньої гілки нижнього ярусу приблизно на 60—80 см формують другий ярус. Для цього центральний провідник укорочують з таким розрахунком, щоб відстань їх від стовбура становила 40—50 см.

Якщо дерево формується з сплюснутою кроною, то ранньої весни другого року нижні гілки зрізають так, щоб вони від стовбура мали довжину близько 50 см, а центральний провідник виступав над гілками сантиметрів на 20. Коли черешня вже викине листочки (у травні), на півметра вище нижнього ярусу залишають 2 супротивні майбутні гілки в уже обраній площині, а решту сильних пагонів у цьому місці видаляють.

У кущоподібній кроні рано навесні другого року центральний провідник зрізають на 20 см від основи. Усі гілки рівняють до нього. У травні усі переплетені пагони зрізають, а решту їх укорочують на третину і навіть половину.

В наступні 3—4 роки стежать, щоб крона мала вибрану форму. З цією метою укорочують пагони подовження, обламують конкурентів. Пагони, які залишають, укорочують на третину.

Черешня з кущоподібною кроною повинна мати 40—50-сантиметровий стовбур і 12—15 плодових гілок і за формою нагадувати чашу. Ось чому вирослі гілки в березні третього року не укорочують, а видаляють повністю зайві, а центральний провідник ще зимою зрізають на 20-сантиметрову висоту. Міцні вертикальні гілки також видаляють або переводять на бічне галуження. На четвертий рік центральний провідник практично щезає, а все дерево перетворюється на кущ.

Черешня потребує уваги

Щоб черешня добре родила, вона, як, до речі, і весь сад потребує відмінного догляду, хоч назвати цю рослину капризною не можна. Однак постійної уваги вона потребує, виконувати всі передбачені агрономічною наукою технологічні процеси слід обов'язково.

Під черешнями восени перекопують грунт на глибину 10—15 см. Навесні і влітку у черешневому садку виполюють бур'ян і після поливу грунт розпушують. Якщо грунт перед садінням добре заправлений добривами, то 3—4 роки гною не вносять, а в період регулярного плодоношення його прикопують по 3—4 кг на квадратний метр через кожних 2 роки.

Обрізування черешні, як правило, [illegible]

Квіткові бруньки частіше обрізують на квітконосних гілочках на дворічних та старших деревах. У однорічних пагонів у верхній частині є деревні і листкові, у нижній — квіткові бруньки. Через це при відновлювальному обрізуванні, яке проводять, як правило, через 3 роки, не слід укорочувати продовжуючі пагони більш як наполовину, щоб на укороченій частині залишилися бруньки, які згодом дадуть нові пагони. Деякі сорти черешні на високих штамбах утворюють високі крони, у зв'язку з чим утруднюється збирання врожаю. У цих випадках крону знижують, обрізуючи слабкі горизонтальні бічні гілки на висоті приблизно 4 м від землі. Роблять це відразу після збирання плодів або на початку серпня.

Сорт Жовта Мліївська

Консервуємо черешні

Черешні консервують багатьма способами. Так, з достигаючих (за винятком ранніх сортів) роблять компот, джем, мармелад, у власному соку; із стиглих — у власному соку, джем, мармелад, просолоджені, заморожені; з перестиглих — сироп, повидло, пасту, морс, вино, а також сушать.

Якщо черешні червиві, їх треба занурити на півгодини у підсолену воду, потім перекласти в іншу посудину з чистою водою, перемішати, через кілька хвилин вибрати ситом або рукою і перекласти до іншої посудини.

Секрети кухні тітки Насті

Черешневий компот

Достигаючі непотріскані черешні (краще темні).

Заливка: на 1 л води 350—400 г цукру. Черешні перебрати, обмити, дати стекти воді, потім насипати до банок, струснти або придавити пальцями, досипати до країв банок, залити гарячою заливкою на 1 см під край, закрити кришками і стерилізувати: півлітрові банки — 20 хв при 85°С, літрові — 25 хв. Після стерилізації банки відразу охолодити.

Черешні у власному соку

Достигаючі і стиглі черешні.

На літрову банку по одній столовій ложці води і цукру.

Черешні перебрати, помити, червиві плоди позбавити червів; можна видалити кісточки, одержаний при цьому сік не виливати. Черешні насипати в банки, струсити або придавити пальцями, додати цукор, столову ложку води або черешневого соку, досипати до краю черешнями, банку закрити кришкою і стерилізувати: півлітрові банки — 50 хв при 90°С, літрові — 55 хв.

Охолоджувати не потрібно. Використовують для приготування випічки.

Черешні у власному соку

На 1 кг черешні столова ложка цукру. Підготовлені черешні разом із соком всипати в широку каструлю, під яку підкласти азбестову решітку і на слабкому вогні зігрівати, постійно помішуючи, доти, поки об'єм не зменшиться приблизно на половину. В кінці тушкування додати цукор. Киплячими черешнями наповнити банки, обгорнуті мокрим рушником, краї обтерти, кришки відразу закрутити, банки перевернути догори дном і залишити охолоджуватись.

Черешневий джем з агрусовим або смородиновим пюре

Достигаючі або стиглі черешні, смородина або агрус у співвідношенні 3:1.

На 1 кг підготовлених ягід 800 г цукру.

Помиту смородину протушкувати хвилинку в невеликій кількості води в каструлі під кришкою. Агрус приготувати так само. Гарячі ягоди продавити крізь сито. До підготовлених черешень, з яких попередньо вийняли кісточки, влити одержаний сік, кілька ложок води і варити. Через 10 хв додати 200 г цукру, відповідну порцію смородинового (агрусового) пюре і варити доти, поки черешні не стануть м'якими. Потім цукор, що залишився (600 г), додавати так, щоб не перервати кипіння, і варити при бурхливому кипінні, поки джем не почне густути. Піну зняти шумівкою, киплячим джемом наповнити до країв банки, обгорнуті мокрим рушником, краї обтерти, кришки закрутити, банки перевернути догори дном і залишити охолоджуватись.

Черешневе повидло

Стиглі і перестиглі, можна і менш якісні черешні, цукор і лимонна кислота.

1 спосіб. Приготовлені черешні покласти в каструлю, долити трохи води і під кришкою тушкувати до готовності. Гарячі ягоди протерти крізь сито. Повидло, приготовлене у такий спосіб, має добрий присмак і запах кісточок.

2 спосіб. З підготовлених черешень вийняти кісточки і пропустити через м'ясорубку. Варити в широкій каструлі, постійно помішуючи. Через хвилину додати лимонної кислоти, розчиненої в ложці води. Коли маса черешень випариться приблизно на четвертину початкової маси, додати за смаком цукру і варити, поки він не розчиниться. Якщо повидло з ополоника не падає, а залишається на ньому, зняти з вогню і ще гарячим відразу налити у банки, обгорнуті мокрим рушником, або у фаянсовий посуд. Охолоджене повидло (на поверхні повинна утворитися плівка) залити розігрітим парафіном. Для кращого забарвлення, смаку і консистенції можна приготувати черешневе повидло з невеликою кількістю порічок (помиті порічки протушкувати в невеликій кількості води, гарячими протерти крізь сито і додати під час варіння до черешень).

Черешневий сироп

Перестиглі черешні, краще темні або суміш темних (більше) і світлих черешень, чи суміш черешні і вишень.

На 1 л соку 1,5 кг цукру і 3 ложечки лимонної кислоти.

1 спосіб. В охолодженому прозорому соку розчинити лимонну кислоту і цукор. Як тільки вони розчинились, наповнити пляшки (на 2—3 см під край) і закрити їх провареними пробками, які зрізати на висоті горла пляшки, і залити розігрітим парафіном або сургучем.

2 спосіб. Сік підігріти до 80°С, додати цукор і лимонної кислоти, розмішати і після розчинення підігріти до 85°С. Якщо утвориться піна, зібрати її шумівкою. Сік теплим (при 85°С) налити (приблизно на 2—3 см під край) в гарячі пляшки, відразу ж закрити корковими пробками, попередньо замоченими в гарячій воді, і поставити пляшки в кошику догори дном. Коли сироп охолоне, пробки зрізати на висоті горла пляшки і залити гарячим парафіном або сургучем.

Сироп, приготовлений першим (холодним) способом, більш ароматний, але під час зберігання може скиснути. Сироп, приготовлений другим (теплим) способом, краще зберігається.

Сушені черешні

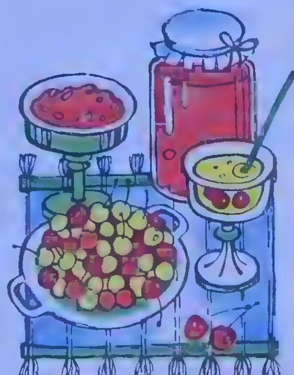
Стиглі і перестиглі черешні, цукор.

Черешні помити, після того, як стече вода, висушити. Розкласти їх в один шар на решеті або на деко, застелене пергаментним папером, і сушити на жаркому сонці або в духовці при температурі приблизно 40°С доти, поки з них можна видаляти кісточки. Після того, як вийняли кісточки, черешні всипати до киплячого цукрового розчину (на 1 л води 1 кг цукру), помалу підігрівати майже до кипіння, зняти з плити і залишити просолоджуватись до наступного дня. Просолоджені черешні знову підігріти до кипіння і залишити охолоджуватись в розчині.

Охолоджені черешні відцідити. Після того, як стече рідина, розкласти на решеті або на деко, застелене пергаментним папером, і сушити спочатку при температурі 60°, пізніше при 50°С. Правильно висушені черешні мають бути м'якими і при стисканні з них не повинен витікати сік. З цукрового сиропу можна приготувати напої.

Сушені черешні використовують як начинку (замість ізюму).

Н. ДАВИДОВА

Борщівник — велетенська кормова трава

Кажуть, що високі врожаї та поживність зеленої маси борщівника Сосновського дають змогу успішно забезпечити домашню ферму кормами.

Прошу розповісти про цю культуру, а також вказати, де можна придбати її насіння.

П. Г. Швець,
с. Калинівка Чернігівської обл.

Домашня ферма

Борщівник Сосновського — одна з трав, стовбур якої завтовшки 10 см і більше. Листя його розсічені на великі частки. Її ріст 3—4 м, а маса стебла з листям до 6,5 кг. Пристосовується борщівник до найрізноманітніших умов. Рослина багаторічна, росте без пересівів на одному місці 8—10 років. Окультурений борщівник дає високі врожаї — 1—1,2 т зеленої маси з сотки.

Висіваю насіння пізно восени або рано навесні (як тільки зійде сніг) квадратами 70×70 см по 20—25 насінин у гніздо на глибину 1—1,5 см. При задовільному догляді та достатній кількості якісних органічних добрив стебло виростає на 9 см за добу.

Борщівник містить цукри, вітаміни, ефірні речовини. Скошувати рослини доцільно на початку другої половини червня. Запізнюватись із заготівлею зеленої маси не слід, оскільки в подальшому рослини грубіють, а їх листя стає ламким і може перетворитись на потерть. Зелену масу охоче поїдають велика рогата худоба, свині, кролі, птиця. Борщівник добре силосується, оскільки в ньому багато цукрів.

З бажаючими вирощувати велетенську траву можу поділитися лишками насіння борщівника Сосновського. Для цього слід у конверт з листом вкласти конверт із зворотною адресою.

О. В. ЛЮТИК,
275500, Чернівецька обл.,
с. Глибока,
вул. Першотравнева, 20, кв. 2

ОБОРІГ

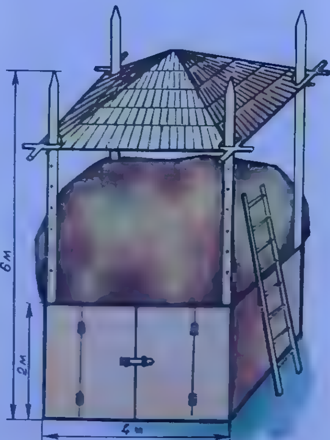
Для зберігання сіна господарі використовують стодолу. Але при значній кількості худоби доводиться сіно зберігати в оборозі, який є одним з елементів господарських будівель прикарпатського селянина. Його архітектурна конструкція має значні переваги перед звичайними копицями, а саме: оберігає сіно від загнивання, ураганних вітрів, створює зручності при нагромадженні та використанні.

Простий оборіг складається з чотирьох закопаних у землю стовпів і рухомого даху.

Нещодавно мені довелося побачити в мальовничому гірському селі Старий Мізунь, що на Івано-Франківщині, оборіг удосконаленої конструкції.

Починають будівництво оборогу з виготовлення вкритого смерековими драницями даху. Викопують чотири ями, а потім кладуть дах так, щоб його отвори збіглися з ямами. Закопують попередньо просмолені в нижній частині на глибину ями дерев'яні стовпи. Піднімають дах до певної висоти, фіксуючи засуненими в отвори штирями. Таких отворів має бути кілька — до самого верху. Потім приступають до настилу підлоги та будівництва стін. В одній з стін роблять двері. Приємно в тиху літню ніч спати в такому оборозі, відчуваючи запах висушеного різнотрав'я.

В. В. КАЛАШНІКОВ

Служба взаємодопомоги

Прочитала у «Радянській жінці» про те, що Дубнівський овочесушильний комбінат на Ровенщині випускає консервовану молоду картоплю. А може, хтось порадить, як консервувати молоду картоплю у домашніх умовах.

Л. Н. Фурсенко,
324025, м. Кривий Ріг, а/ск. 22-а

Ми з чоловіком пенсіонери, тримаємо корову. Хороша тварина, але має ваду: на дійках ростуть бородавки. Може, хтось знає, як вилікувати цю хворобу, поділіться досвідом

Т. М. Домінюк,
261330, Житомирська обл.,
Любарський р-н,
с. Стрижівка

Як підняти воду?

Може, хтось поділиться порадою, як підняти воду із свердловини 12,5 м завглибшки? Електроенергії на ділянці немає.

Л. І. Резніченко,
МРСР, м. Кагул, вул. 23 річниці Жовтня, 28, кв. 37

Дуже цікавить мене запитання, як за допомогою вітряка підняти воду з глибини 14 метрів? Який тип насоса використовують при цьому?

Хотілося б також, щоб хтось повідомив, як у домашніх умовах збудувати «абісінську» криницю, і надіслав її опис

Р. І. Полинченко,
310058, Харків, вул. Данилевського, 17, кв. 65

На пасіці

Кочівля пасіки — запорука високих медозборів

Щоб ваші бджоли зібрали багато меду, необхідно підвозити їх ближче до медоносів, як говорять пасічники: «Носом до гречки...» Липень — середина літа. Добрий медозбір у цьому місяці забезпечують липа, гречка, люцерна, соняшник, конюшина.

Пасічники завчасно обладнують кожен вулик так, щоб можна було в короткий час (3—5 хв на 1 вулик) підготувати пасіку до перевезення. Кочівля використовується не тільки для збирання нектару та пилку, а й для запилювання ентомофільних культур.

Готуються до головного медозбору у липні з весни. Добрий медозбір за наявності нектару у природі спостерігається у сім'ї, яка має багато бджіл (60—70 тис і більше)

Вулик повинен бути обладнаний допоміжною вентиляцією, забезпеченні повністю стільниками, захищений від перегрівання, тобто розміщений у тіні дерев і кущів.

Бджоли, якщо далеко літають за нектаром та пилком, втомлюються. Робоча бджола, коли у неї зношуються крила (розтріскуються з внутрішнього боку), виключається з медозбору. Але інстинкт посилає її знов і знов, доти, поки бджола, вже марно махаючи крилами, не може долетіти ні до медоносу, ні до вулика. Найбільше робочих бджіл гине по дорозі за нектаром. Влітку бджола в середньому живе 40 днів.

Відомо, що відбудова рамок у липні відволікає бджіл від інтенсивного збору меду. У цей час пасічник, відкривши вулик і глянувши на крайню рамку, знає, що має діяти далі. Коли вона активно відбудовується і залита нектаром, потрібно додати стільники або замінити на них рамки з запечатаним медом. Коли немає запасних стільників, слід відкачати мед і повернути стільники у вулик.

При кочівлі пасічники-любителі об'єднуються по 4—5 чоловік і чергують цілодобово біля пасіки.

Мед можна відкачувати, коли він запечатаний на 1/3—2/3 по висоті рамки. У кінці місяця потрібно замінити маток у тих сім'ях, що не були продуктивними. Деякі пасічники міняють 80—100% маток кожен рік. Молоді матки довше відкладають яйця, що дуже корисно для сім'ї при нарощенні бджіл на зиму.

У липні не допускається використання хімічних методів боротьби з варроатозом та іншими захворюваннями, щоб не забруднити продукцію.

ПЕТРУША В. Г.

Мошкара та захист від неї

Страшним лихом для тварини влітку є комахи — мошки, комарі, мокреці, гедзі, яких називають мошкарою, гнусом.

Слина цих комах отруйна В ділянках укусів виникає припухлість, біль. Крім того, при чисельному їх нападі тварини втрачають багато крові (більше двох літрів на добу). Тому напад мошкари призводить до значних втрат продуктивності тварин (до 30% і більше), а при дуже інтенсивному нападі — до їх захворювання і навіть загибелі.

Двокрилі комахи розвиваються в основному в різних водоймах. Їхній інтенсивний напад зумовлюється тривалою теплою погодою весною, що створює сприятливі умови розвитку і нагромадження паразитів у природі.

Успішно захищатися від гнусу можна, застосовуючи комплекс заходів

Особливостями цих паразитів є те, що вони, як правило, нападають біля місць виплоду, поблизу заростей, лісу, чагарників, а протягом доби активніші вранці та ввечері.

Тому тварин краще утримувати на відкритих місцях, подалі від заростей, водойм (не менше 0,5—1 км) і випасати в години найменшої активності паразитів

Табори, загони слід влаштовувати на сухих, добре провітрюваних, ділянках

У прохолодну, хмарну і дощову погоду, а також вночі двокрилі комахи майже не нападають на тварин, тому випасати їх в такий час можна без обмежень.

При високому заселенні місць виплоду, зокрема меліоративних каналів, добрі наслідки дає зміна рівня вод в біотопах. Це досягається дво-триразовим перекриттям меліоративних каналів з наступним випуском води. Такі змін рівня води зумовлюють відкріплення від субстратів личинок гнуса та їх знесення водою

У місцях утримання тварин, зокрема в загонах, в час активного нападу кровососів навіть звичайний дим вогнищ-димарів захищає тварин.

Надійний захист від мошкари досягається обробками шкірного покриву тварин репелентами, зокрема оксаматом 3%-ної концентрації та іншими препаратами (стомозан), які є в районних ветеринарних станціях та аптеках Ці препарати наносять на шкіру тварин при виході їх на пасовище. Кратність обробок визначається інтенсивністю нападу кровососів. Систематичні обробки дають можливість надійно підтримувати рівень продуктивності тварин, виключаючи їх захворювання та загибель.

В. З. КОВБАН,
завідуючий лабораторією паразитології Ровенської науково-дослідної ветстанції, канд вет наук

Чи потрібні народні методи?

Обробляючи бджіл від варроатозу хімічними препаратами, пасічники піклуються про чистоту меду і шукають інші методи боротьби з цим захворюванням. Але трави, які містять акарациди, і використовуються для лікування варроатозу бджіл, теж належать до хімічних методів. Акарациди — це отруйні речовини, від яких гинуть кліщі.

У свій час я також ставився з недовірою до всіх хімічних препаратів і шукав інші способи боротьби з варроатозом. Про те, що дим чи настій такої трави дає відмінні результати при лікуванні варроатозу, можна дізнатися не тільки від бджолярів, а й з рекомендацій спеціалістів. Зокрема, це почергове обкурювання бджіл димом багна і пижмо. Перші два роки такого лікування бджіл від варроатозу дали добрий результат. Сім'ї успішно перезимували, підмору було мало, і я був задоволений цим способом.

Але на третій рік дві сім'ї в період зимівлі загинули. Аналіз підмору у ветеринарній лабораторії показав, що бджоли загинули від варроатозу.

Чому так?

Мабуть, тому, що ми не знаємо дозування. Але якби й знали, то в домашніх умовах визначити дозу практично неможливо. Тому лікувати бджіл від варроатозу навіть травами треба на обмеженій кількості сімей і обов'язково досліджувати мед, щоб він не був засмічений побічними речовинами.

Чи слід все ж таки народні методи описувати в пресі? Думаю, треба, оскільки тільки в їх пошуку та порівнянні можна встановити істину.

Я не випадково приділив увагу хімічним методам лікування бджіл від варроатозу. Хочу підкреслити, що головне управління ветеринарії Держагропрому СРСР дозволило використовувати такі хімічні препарати, як мурашину кислоту, тимол, фольбекс, фенотіазин, варобраулін, «КАС-81», варроатин, щавлеву і молочну кислоти.

Лікувати бджіл від варроатозу найефективніше комплексно хімічними, зоотехнічними та фізичними методами.

Слід враховувати, що кліщ Варроа дуже швидко звикає до акарацидів, через що треба щороку або ж через рік міняти ці препарати.

Про боротьбу з варроатозом можна прочитати:

Гробов О. Ф., Ліхотін А. К. Хвороби і шкідники бджіл, 1989 р.; Бурeнін Н. Л., Котова Г. Н. Довідник по бджільництву, 1985 р.; Замазій В. А. Стійкість кліща Варроа до акарацидів; журнал «Бджільництво», 1989 р. № 10.

М. П. СУБОТА,
312331, Харківська обл., Богодухівський р-н, с. Володарівка

І паливо, і добриво, або біогаз

Дуже прошу опублікувати на сторінках журналу конструкцію простої установки для одержання біогазу...

М. М. Супрун, Сумська обл., м. Тростянець

Таких і подібних листів, у яких читачі просять розповісти про біогаз, його властивості, ефективність, використання перебродженої біомаси як добрив, цікавляться, як і тов. Супрун, конструкцією примітивної «аби газ давала» чи досконалої біоустановки, хочуть дізнатися про безвідходні технології виробництва сільськогосподарської продукції, чимало.

Тож пропонуємо Вашій увазі статтю, яка у тій чи іншій мірі відповідає на запитання читачів.

За останні 30 років біогаз значно поширився не лише в країнах з теплим кліматом. Ученими підраховано, що органічні відходи тваринництва нашої країни можуть дати біогазу в перерахунку на умовне паливо — 25 млн. т, а з урахуванням інших видів органічних відходів — до 40 млн. т на рік умовного палива. Така кількість біопалива могла б повністю вирішити проблему газифікації сіл.

Біологічна сировина (біомаса) — одне із найперспективніших джерел одержання енергії. На біомасу ідуть гній від домашніх тварин, пташиний послід, фекалії, харчові залишки, гноївка, помиї, сміття, бур'ян, стебла рослин, листя, солома, деревні відходи, залишки харчової, м'ясної, молочної промисловості тощо. Тобто, практично всі господарсько-побутові відходи у рідкому і вологому стані, які мають здатність перегнивати і бродити, розкладаючись на «болотний» або «гримучий» газ-метан і високоякісне добриво. Якщо компост з гною готують мінімум 6 місяців (при цьому втрачається 30—40% азоту і 50% — вуглецю під дією дощу, вітру і сонця), то при метановому бродінні практично весь азот зберігається, переходить у його мінеральну форму у вигляді амонію, мінералізуються також фосфор і калій, а вуглець, що виділяється, перетворюється в цінне газоподібне паливо.

Із кожної збродженої тонни гною (у сухій речовині) або інших органічних відходів можна одержати до 0,5—0,6 т органо-мінеральних добрив. Причому за дуже короткий строк — 5—15 днів замість 6 місяців. Під час біотермічного процесу гинуть усі шкідливі хвороботворні бактерії і навіть насіння бур'янів. Дослідження ВАСГНІЛ показали, що при вирощуванні картоплі зброджений гній краще впливає на урожай, ніж звичайний. Урожайність зростає на 20—30% порівняно із використанням компосту, виготовленого традиційним способом. Враховуючи енергетичний та агрохімічний ефект біогазових установок, їх окупність варіюється від 3 до 5 років. Крім того, під час зброджування біомаси можна отримувати і рідке паливо (етиловий спирт).

Принцип дії біогазової установки надзвичайно простий. Головна умова для ефективного бродіння з виділенням біогазу — тепло без доступу кисню (анаеробний процес). Найсприятливіші умови для бродіння настають тоді, коли гній вологістю 90—95% нагріти до температури 32°С. При зниженні температури до 25°С вихід газу зменшиться до 65%. Метанове бродіння — бактеріальний процес, що протікає тільки в анаеробних умовах (без доступу повітря при температурі 30—40°С — мезофільний, а при 52—56°С — термофільний режим). Цей процес не потребує стерильних умов. Він технологічно не складний.

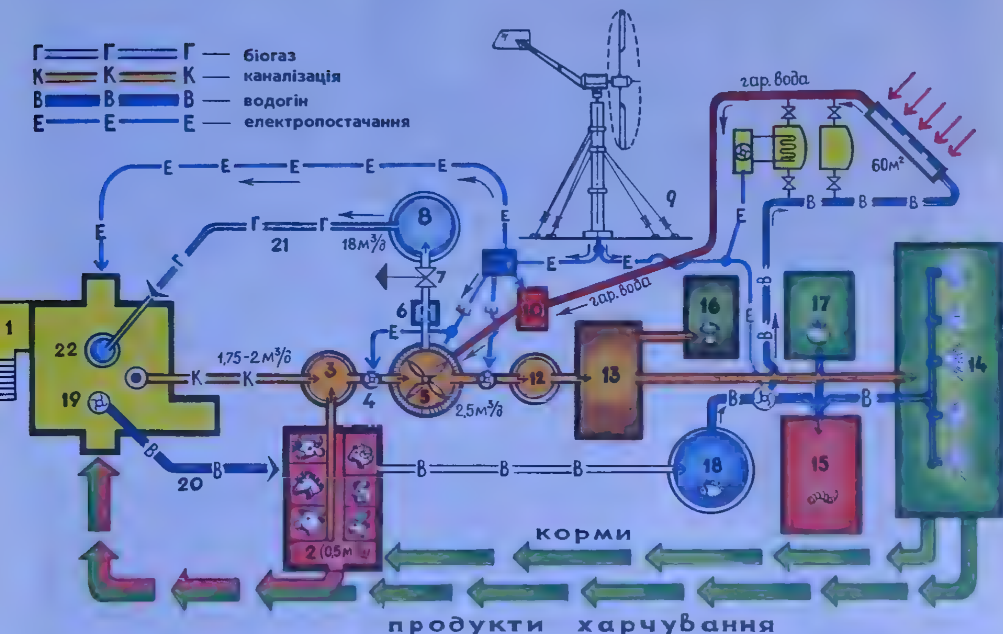
Час бродіння або знаходження сировини в реакторі (ферментаторі) 5—10 діб (термофільний режим) і 10—15 діб (мезофільний). Встановлено, що додавання до гною 30% целюлози збільшує вихід біогазу в 2—3 рази. Біопаливо із коров'ячого гною і пташиного посліду містить 55—70% метану. Вихід метану залежить від співвідношення вуглецю і азоту в процесі анаеробної ферментації

Із свинячого гною за 15 днів утворюється 57% біогазу, а з коров'ячого — 36%. Біогаз — це суміш газів: метану — 55—70%; вуглекислого газу — 28—43%; сірководню — 7%. Кілограм гною дає 0,18 кг метану, 0,32 кг вуглекислого газу, 0,2 кг води і 0,3 кг мулу (перегною). Залежно від вмісту вуглекислого газу 1м^3 біогазу еквівалентний 0,6 кг гасу, 1,0—1,5 кг кам'яного вугілля, 2—3 кг дров. Із тонни зброджуваного гною утворюється 300—400 м^3 біогазу.

Найдоцільніший безперервний процес ферментації. Обсяг щодобового завантаження біоустановки (реактора) не повинен перевищувати 10% обсягу зброджуваної сировини. Рекомендована тривалість процесу ферментації для гною великої рогатої худоби — 20 діб, свиней — 10. У реакторі відбувається не лише знешкодження, але й дезодорація відходів. Повністю зникає специфічний запах і колір гною. Біомаса отримує запах житнього хліба і коричневий відтінок. Продуктивність біогазової установки залежить від кількості і складу органічної маси, закладеної у реактор. При температурі 33°С вихід газу становить 0,4—0,6 м^3 на кілограм сухої маси, внесеної у реактор. Середньодобова потреба тепла на присадибний жилий будинок (сім'я з 5 чоловік) дорівнює 12110 ккал. До цієї величини слід додати 30% на підігрів біомаси в реакторі. Отже, добова потреба в газі для жилого будинку становитиме 2,9 м^3. Для виготовлення такого обсягу газу необхідно 7 кг сухої органіки на добу плюс до 90% рідини, що цілком реально для розвинутого особистого присадибного господарства із змішаним набором тварин (корова, телиця, бичок, свиня з приплодом, вівцематка з ягнятами, птиця).

Найпростіші біогазові установки поширені в країнах з теплим кліматом (у цьому випадку біомаса не потребує підігріву). Вони являють собою звичайну бетоновану яму за хлівом, куди по лотку викидають рідкий гній, туди ж додають помиї з кухні, фекалії, бур'ян тощо. Після заповнення яму накривають плаваючим ковпаком з жерсті або мішком з поліетиленової плівки, від якого відходить трубка-газопровід. Як тільки маса починає

Утилізаційно-енергетичний блок сільської садиби з комплексною установкою біогазу, геліосистеми, вітродвигуна і переробкою відходів на удобрення грядок.

Технологічна схема:

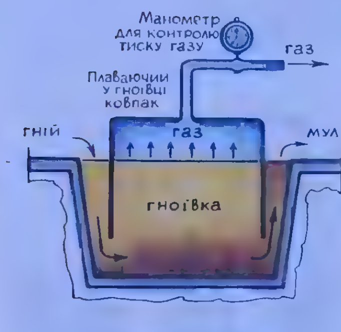
1 — жилий будинок для сім'ї з 4—5 чоловік (добовий вихід стоків 1,75—2 м³); 2 — хлів для худоби (корова, телиця, бичок, кінь, свиноматка з приплодом, вівці, птиця. Добовий вихід гною 0,5 м³); 3 — збірний резервуар гною, господарсько-фекальних вод, помиїв та інших відходів; 4 — насос-подрібнювач НЦИ-Ф-100; 5 — утеплений реактор із мішалкою і теплообмінником безперервної дії; 6 — вихід біогазу і очищення його від сірки; 7 — зворотній клапан; 8 — газгольдер; 9 — вітроагрегат у комплексі із геліосистемою; 10 — теплоакумулятор; 11 — електропривід; 12 — резервуар збродженої маси; 13 — насос і закрита компостна площадка; 14 — внесення компосту в грунт і зрошення; 15 — черв'ятник для відгодівлі птиці й риби; 16 — шампіньйони на компості; 17 — парники, теплиця, оранжерея на компості; 18 — екологічний купол (рибний басейн під склом); 19 — артезіанська свердловина; 20 — водогін у хлів, геліосистему й на полив ділянки; 21 — лінія газопостачання; 22 — газовий котел для опалення та гарячої води.

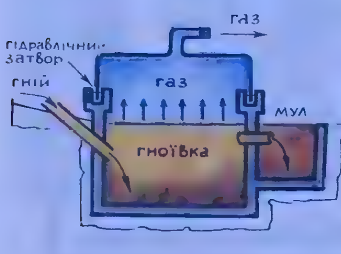
бродити, під ковпаком збирається газ, який по газопроводу іде в збірник-газгольдер, роль якого може виконувати звичайна камера. На рисунках показано найпростіші біогазові установки. Яма, накрита поліетиленовим мішком, поєднує і реактор, і газгольдер.

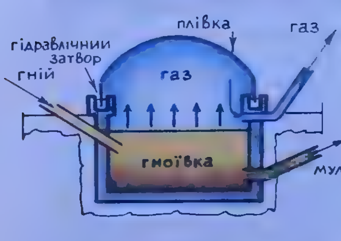
Щоб мішок не дуже роздувався і для створення тиску, на плівку накладають каміння. На вихідному патрубку встановлюють манометр і запобіжний клапан, відрегульований на певний тиск. У противному разі може статися вибух. При бродінні маси на її поверхні утворюється кірка, яка заважає виходу газу. Її слід щоденно ламати шляхом перемішування. Найпростіше це зробити, приладнавши до ковпака сталеві вилки. Коли він підніматиметься догори, видавлюваний газом, то вилки руйнуватимуть кірку.

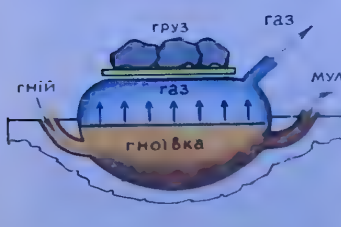
Періодичне завантаження і вивантаження реактора незручні в побуті. Тому виготовляють реактори безперервної дії. Це можуть бути циліндричні, вертикальні або горизонтальні місткості без підігріву, заглиблені в землю (лише для південних районів УРСР). В областях, розташованих північніше, потрібні реактори з підігрівом. Особливий інтерес становить утилізаційно-енергетичний блок (УРБ) із використанням біогазу та нетрадиційних джерел енергії — вітру, сонця, тепла землі. Це повністю замкнута автономна система життєзабезпечення селянського подвір'я або сімейної ферми на основі утилізації виробничо-побутових відходів із виробленням газу, електроенергії і цін-

Прості біогазові установки

ного добрива для виробництва екологічно чистих продуктів харчування.

До цієї системи входить система зрошення садибного (прифермського) кормового поля. Схема УЕБ має такий вигляд (див. схему). Із хліва гній надходить до реактора, далі біомаса потрапляє в центрифугу або на вібросито, де відбувається розподіл твердої і рідкої фракції. Згущену біомасу підсушують за допомогою геліосистеми, складають і під час весняної оранки вносять у грунт у вигляді порошка або сухих брикетів (до речі, їх можна використовувати і як паливо — кізяк).

У літній період росту кормових культур рідка фракція розводиться поливною водою і крізь фільтр закачується у стаціонарний колектор дощувальної системи, прокладеної по кормовому полю. Через трійники до колектора у різних місцях підключається пересувний дощувальний агрегат. Удобрювальні якості збродженого гною, розведеного поливною водою, вищі, ніж звичайного, а також перегною. За такого інтенсивного кормовиробництва урожайність кормових культур зросте на 120—150% порівняно із традиційним вирощуванням. При цьому значно зменшиться площа кормового клина в 1,5—2 рази, що дуже важливо в густозаселених районах, наприклад Донбасу.

Блок утилізації на сімейній фермі може розвиватися в додаткове виробництво побічної продукції. Зокрема, можна виготовити черв'ятник для відгодівлі курчат-бройлерів та риби в штучній водоймі — екологічному куполі (поєднання теплиці з басейном). На біомасі можна розводити мух (так звана мушина технологія для виготовлення кормових білків), готувати біопаливо для теплиць, парників тощо. Словом, можливості використання та пошуків в області безвідхідних технологій безмежні, особливо на основі тих господарств, хуторів, ферм, де утримується 25, 50, 100 і навіть більше голів великої рогатої худоби. Так, існує досить цікава розробка УЕБ ферми на 100 корів.

Висновок один — біогазова установка може стати обов'язковим елементом кожного селянського подвір'я чи сімейної ферми. Спорудження цих установок — перспективний метод економії органічного палива, який вирішує одночасно і проблему поліпшення селянського побуту. Знайдуть вони своє місце і в садових товариствах.

Комплексне використання біогазової переробки відходів забезпечить охорону навколишнього середовища шляхом дезинфекції, дезодорації, ревіталізації (пригнічення схожості насіння бур'янів), знезаражування гною, підвищення санітарно-гігієнічного благополуччя на фермі і на околиці, нівелювання негативної дії тваринницьких відходів на грунт, водний та повітряний басейни.

А. КАЛИНИЧЕНКО

Своїми руками

Плями на стелі

Сам я пічник, але такої халепи зі мною ще не було. 20 років тому збудував собі будинок. Звів у ньому грубу, а біля неї плиту. І ось з настанням холодів, а отже опалювального сезону, починаються муки. Сажа у димарі та лежаках ослизає і проходить на стелю чорними плямами. Тож доводиться кожних два-три дні обновляти стелю. Цегляний димар сажа роз'їла, поставив з керамічних труб — результат той же. Не допомагає і утеплення.

Може, хто підкаже, як позбутися цієї напасті.

М. В. Слободенюк,
288353, Вінницька обл., Тростянецький р-н, с. Олександрівка

• • •

На клейонці, якою обклеєні стіни ванної кімнати, а також на стелі, почали з'являтися чорні цятки, котрі з часом перетворюються на плями. Може, хтось знає, що це і як ці плями вивести?

І ще одне. Порадьте, будь ласка, чим і як краще утеплити балкон зсередини. (Балкон обшитий по периметру шиферними листами. Дерев'яні рами встановлені й засклені).

Я. М. Харченко,
293720. Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Космонавтів, 6, кв. 70

Як приладнати плитку?

Підкажіть, будь ласка, що робити для того, щоб на опалювальних печах не відпадала облицювальна плитка.

Б. К. Корж,
323400, Дніпропетровська обл., с. Петропавлівка

Як іонізують воду?

Багато чув про чудові властивості іонізованої води, її благотворний вплив на рослини. Але як її отримати у домашніх умовах? Може, хтось із читачів має такий прилад і розповість про його конструктивні особливості та способи використання іонізованої води. Буду дуже вдячний. І вважаю, що не лише я, а й багато читачів.

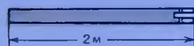
П. Д. Литвин,
258450, Черкаська обл., м. Кам'янка, вул. Ватутіна, 5

Пилка з довгою ручкою

Пройшли вже ті роки, коли міг я, щоб обпиляти сухі гілляки, підчистити грушу або яблуню чи плоди зірвати, спритно по деревах лазити. А з землі хіба високо дістанеш? У магазині ножовок з довгими ручками я ніколи не бачив, а плодознімачі, якщо й бувають, то дуже рідко. Тому вирішив своїй біді сам зарадити. Придбав ножовку. Від'єднав від неї ручку. Просвердлив у полотні отвір діаметром 10 мм. Взяв двометрову тичку. В її торці цієї ж ножовкою зробив пропил. Просвердлив у тичці отвір. Вставив полотно ножовки у пропил і закріпив його там за допомогою болта. Вийшла чудова ножовка з довгою ручкою (див. рис. 1).

Не набагато складніший у виготовленні й плодознімач моєї конструкції. На кінець двометрової тички 7 набив шматок труби 3. З сталистого дроту нагнув петель 1, вставив їх кінці в трубу і, щоб закріпити петлі там, забив у трубу дерев'яний чопик 6. Петлі посередині з'єднав скрутками з мідного дроту 2. Щоб не пошкодити плоди об чопик, з автомобільної камери вирізав прокладку 4 і прибив її до чопика цвяхом. А щоб його головка не пролізла крізь гуму, на цвях попередньо надяг квадратик із жерсті 5. Плодознімач готовий (див. рис. 2). Тепер я, навіть не стаючи навшпиньки, до будь-якої сухої гіллячки дотягнуся, найвище яблуко зірву.

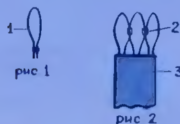

рис 1
рис 2

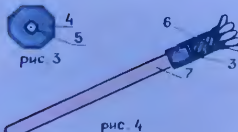

рис 3
рис 4

Сподіваюся, що запропоновані прилади сподобаються багатьом садівникам-пенсіонерам і вони виготовлять подібні й собі.

Свого прізвища й адреси автор, на жаль, не вказав.

Видавництво «Урожай» пропонує

Кролівництво та нутріївництво налічує багато років свого існування. Ними займались ще наші діди, займаємось і ми. Ця галузь домашнього тваринництва активно розвиватиметься також в майбутньому. Законодавство СРСР не містить ніяких обмежень щодо продажу населенню живих нем'ясоїдних звірів кліткового утримання. Для широкого залучення кролівників і звірівників-аматорів до подальшого розвитку ефективної галузі розробляються умови конкурсу-змагання по збільшенню продажу дієтичного м'яса і шкурок. Так що кожна сім'я, володіючи певними знаннями по вирощуванню цих звірів, при утриманні двох-п'яти самок, зможе протягом усього року забезпечувати себе свіжим поживним м'ясом, добрим хутром.

Однак слід не забувати, що найефективніше звірівництво розвиватиметься при об'єднанні особистих господарств у добровільні товариства, що працюють у тісному контакті з споживчою кооперацією. Саме товариства допоможуть вам організувати індивідуальні ферми, закупити племінне поголів'я, допомогти одержати зернофураж та будівельні матеріали.

Докладно з роботою громадських племінних ферм можна познайомитися, прочитавши нову книжку видавництва «Урожай» під назвою «Розведення кролів і нутрій у присадибному господарстві».

Автори видання Н. М. Фірсова, В. А. Волколупова, В. А. Пінчук у доступній формі доводять до читача знання з таких питань, як біологічні особливості кролів і нутрій, їх утримання, способи годівлі. Йдеться і про племінну роботу у присадибному господарстві. На спеціальній таблиці у книжці вказано племінні господарства та породи тварин, яких вони вирощують.

Опанувавши викладений у книжці матеріал, ви зможете стати «професором» у справі вирощування цих звірів. Ваше присадибне господарство перетвориться на механізовану ферму з майстерно обладнаними клітками, з певним раціоном для годівлі. Якщо тварина захворіє, то скориставшись порадами авторів, ви зможете швидко визначити діагноз, провести необхідне лікування. У книжці розповідається про те, як запобігти захворюванням та яких санітарно-гігієнічних заходів необхідно вжити, щоб запобігти хворобам у господарствах.

Кролі та нутрії не потребують великих затрат, їх розведенням може займатися кожний. Охоче доглядають за тваринами школярі. Це розширює кругозір, поповнює знання учнів про живу природу, виховує працелюбність та відповідальність за доручену справу. Спеціальний розділ книжки знайомить з основами діяльності шкільного кролівництва і майбутнім галузі.

Читачів зацікавить також перспектива малої механізації, що з успіхом має використовуватися на присадибній фермі. Цю техніку можна одержати і в прокатних пунктах, що організовуватимуться при райагропромпостачах, де за невелику плату вас забезпечать необхідними засобами для сільськогосподарського користування.

А під кінець книжка містить рецепти про виготовлення добрих дієтичних страв з м'яса нутрії та кроля і різноманітних копченостей.

Книжка вийде українською мовою, тиражем 210000 примірників, ціна — 2 карбованці.

О. Р. МАМЧИЦЬ

Дім сад город 6
1990

У номері:

«Дом, сад, огород» (на украинском языке)

Ежемесячное приложение к журналу Государственного агропромышленного комитета Украинской ССР «Сельские горизонты»
№ 6, июнь, 1990 г
Издается с 1989 г
Киев, издательство «Урожай»
Адрес редакции 252054 Киев-54, ул Павловская, 11-г
тел 216 05-40
Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна»
252047 Киев-47 проспект Победы 50

Здано до набору 17 04 90 Підписано до друку 24.05 90 р
Формат 60×90 . Папір офсетний № 1, Офсетний друк 2,5 умовн друк арк 12 умовн фарб відб 3,6 обл-вид арк Тираж 298 200 прим Зам 0142
Ціна 40 к

Адреса редакції 252054 Київ-54, вул Павлівська 11-г
тел 216-05-40
Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна»
252047 Київ-47 проспект Перемоги 50

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад»

Читачі радяться, пропонують, запитують

Як я користуюся біостимулятором насіння

Калузький радіоламповий завод випускає лазерний біостимулятор насіння «Урожай». Багато овочівників-аматорів його придбали, але... мало хто вміє як слід ним користуватися, бо інструкція до цього приладу, м'яко кажучи, не дуже зрозуміла. Тому пропоную увазі власників біостимулятора свій досвід роботи з ним.

Хочу розповісти, як я використовую «Урожай» під час вирощування помідорів-ліан (високорослих). Насамперед насіння протравлюю у 1%-ному розчині марганцю. Після чого ретельно промиваю і просушую. Насипаю насіння (за сортами) у мішечки з марлі і занурюю їх на добу в розчин мікродобрив, (наприклад, «Покуття-1»). Із алюмінієвої фольги виготовив коробочки розміром 3,5×3,5×1 см, на дно яких кладу просякнуту соком алое і складену у кілька шарів марлю, на неї вміщую насіння, яке знову збризкую тим же соком. До бункера лазерного опромінювача заходить 9 таких коробочок.

Цикл опромінювання такий: насіння опромінюю 1,5 хв, залишаю на 12 год у теплі, потім на добу вміщую в холодильник. Після чого насіння знову витримую 12 год у теплі, опромінюю 1,5 хв, тримаю 12 год у теплі і знову кладу в холодильник на добу. І так 5 разів, кожного разу додаючи силу опромінення, щоб остання обробка була максимальної сили. Щоб насіння не пересихало — кроплю водою. Насіння надзвичайно швидко проростає.

Рослини опромінюю через два тижні після пікірування, потім за 10 днів і через 10 днів після висаджування у грунт. Ще одну обробку проводжу в період фази цвітіння.

Результати чудові. Рослини відмінно розвиваються, рано достигають і добре плодоносять.

З іншими овочами також можна проводити подібну обробку, але в інших циклах.

М. В. БРОДЯНИЙ,
343660, Донецька обл.,
м. Амвросіївка,
вул. Молодіжна, 32/62

Чи потрібен «куточок гумору»?

Виписую «ДСГ» вперше. Отримав два номери, сподобались. Журнал потрібний селянину. Але тільки бажано, щоб відводили сторінку чи хоч півсторінки для «куточка гумору». Адже сільському трудівникові після важкої роботи за день хотілося б відкрити журнал, приміром, на останній сторінці і... посміхнутися. А якої Ви думки?

П. С. Миколишин,
Вінницька обл.

Пропоную...

...безкоштовно насіння квітів — амаранту (щириці), гіпсофіли білої, чорнобривців, портулаку, бальзаміну рожевого та ін. (вкладайте конверт з своєю адресою).

Н. Г. Плотницький,
252062, Київ, пр. Перемоги, 71/2, кв. 77

...понад 120 сучасних великоквіткових сортів гладіолусів, великокорончасті та трубчасті нарциси. Безкоштовно поділюсь насінням лілій Орлеанських гібридів і рути запашної, лікарської.

В. Б. Чуприк,
286003, м. Вінниця, вул. Московська, 79

Липень

пн	вт	ср	чт	пт	сб	нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Наш календар

На городі

У липні збирають ранню і цвітну капусту, кольрабі, зеленні культури, ранню картоплю. Перекопавши звільнені грядки, висівають кріп, салат, редиску, зимову редьку, висаджують розсаду цвітної капусти.

У південних областях на початку місяця, а в північних — у другій половині достигають огірки, помідори, кабачки, патісони та інша городина.

Огірки, які ростуть у парниках, у цей період інтенсивно плодоносять і тому особливо потребують поливу та підживлення. В жарку погоду їх поливають водою, підігрітою на сонці (краще увечері).

Підгодовують рослини щотижня. Якщо огудина тонка, а листки невеликі й світлі, підживлюють органічними добривами (1 кг коров'яку на 10 л води) з додаванням сірникової коробки сечовини на лійку розчину. Через тиждень підживлення удобрювальною сумішшю (4 сірникових коробки на 10 л води) повторюють. У період плодоношення як огірки, так і помідори доцільно підживити калійною селітрою (сірникова коробка на 10 л води).

Продовжують пасинкувати помідори, підрізувати бічні корінці у рослин хрону та коренеплідної селери. Щоб помідори не загнивали на землі, під стебла підставляють рогатки і вивертають плоди так, щоб вони були на сонці. Це значно прискорює дозрівання.

В липні капусту можуть пошкоджувати попелиця й листогризучі гусениці. Проти капустяного білана, совки та молі можна обприскувати її настоєм картоплиння. Для цього беруть 1,2 кг свіжого, зеленого, не ураженого хворобами картоплиння (або 600—800 г висушеного) і заливають на 3—4 год 10 л теплої води. Потім рідину відціджують, додають до неї 40 г рідкого або розчиненого у воді твердого мила і обприскують рослини.

Знищують листогризучих гусениць і відваром полину: збирають його надземну масу, добре пров'ялюють, потім 1 кг цієї маси кип'ятять 10—15 хв у невеликій кількості води, охолоджують, доливають до 10 л, і відвар готовий для використання.

В останні роки городники- аматори стривожені розвитком агресивних рас несправжньої борошнистої роси — пероноспорозу, хвороби, що завдає величезної шкоди огіркам. На дачних та присадибних ділянках для боротьби проти цього захворювання рослини обприскують полікарбацином і хлорокисом міді (40 г препарату на 10 л води) через кожні 10—12 днів, починаючи з того моменту, коли з'являться 2—3 справжні листки, і закінчуючи за 20 днів до збирання врожаю. Останнє обприскування (за 5 днів до збирання) провадять 1%-ною бордоською рідиною. Слід звертати увагу на те, щоб розчин препаратів потрапляв на нижній бік листків.

Заготовляють дернову землю для парників і теплиць, перелопачують і поливають гноївкою компости, готують тару й спеції для консервування та засолювання овочів.

У саду

Роботи по догляду за ягідними культурами у другій половині вегетаційного періоду починають з видалення листового апарату у сортів суниці, що відплодоносили. Старе листя зрізають одразу після останнього збору ягід на ділянках другого й третього років плодоношення і використовують для виготовлення компосту. З листям видаляється значна кількість шкідників та збудників хвороб. Одночасно обрізають і вуса, що відросли.

Якщо на суниці знайдено кліщів, то одразу ж після видалення листя кущі ретельно обприскують розчином карбофосу (30 г на 10 л води).

З плодоносних кущів агрусу та чорної смородини збирають і знищують пошкоджені вогнівкою й трачем ягоди. Вирізають і спалюють засихаючі молоді гілки та уражені смородиновою пагоновою галицею (біля основи таких гілок ділянки кори мають вдавлені плями й тріщини).

Після такого огляду, якщо гілки з ягодами лежать на землі, їх необхідно підняти на опору (чаталовку).

У плодових дерев з плоскою формою крони пригинають пагони, які на цей час уже досить довгі. Цю роботу продовжують і в наступні місяці в міру поступового відростання пагонів. Їх фіксують у потрібному положенні за допомогою шпагату.

Продовжують розпушувати і прополювати грунт у міжряддях та в пристовбурних кругах. У південних районах поливають сад, обприскують дерева проти парші, плодожерки та грушевої мідяниці. Щоб не ламалися гілки, під дерева встановлюють підпори. У районах достатнього зволоження в міжряддях висівають сидеральні культури.

Збирають урожай черешні, вишні, абрикоса та літніх сортів яблуні й груші.

40 к.
Індекс 74142

Колекція «ДСГ»: породи, групи, типи

До дутишів належать голуби, які різняться оперенням, розміром і забарвленням, однак вони мають одну спільну ознаку — надзвичайно розвинуте воло, надуте повітрям. Інші голуби також надувають воло, але тільки у шлюбний період, щоб налякати суперника під час бою. Та в жодного голуба, крім дутиша, ніколи воло при цьому не досягає таких розмірів. Здатність надувати і тримати воло з'являється при статевій зрілості голубів у шлюбний період.

Походження дутишів не зовсім ясне. З доби арабського панування зберігся рукопис 1345 року, перекладений на староіспанську мову, де є опис іспанських дутишів. Чехія була під владою Габсбургів, а отже мала зв'язки з Іспанією. Тому цілком правдоподібно, що саме цим шляхом і потрапили дутиші до Чехії. Заслуга чеських голуб'ятників у тому, що поліпшені дутиші поширились до інших країн Європи, і кожний народ їх далі селекціонував на власний розсуд. За багатовікову історію селекціонери створили різновиди дутишів: від карликових до велетенських, з голими і опереними лапками, різними формами вола і різноманітного забарвлення. В одному з найдавніших німецьких видань про голубів за 1889 рік є така замітка: «Брненський дутиш — найменший і найошатніший дутиш на сьогодні — був найдрібніший, вузький в плечах, має добре розвинуте і припідняте кругле воло, витончено зліплену, маленьку, видовжену, округлу, спереду вузьку голівку. Очі оранжеві, аж червоні, у білих — темні, з вузьким очним кружальцем (ніколи червоним). Шия спрямована трохи вперед. Своєрідністю породи є те, що вузькі крила у вигині відстають від тіла. Неоперені лапки високі (до 12 см).

Брненський дутиш

Оцінюючи достоїнства цього граціозного голуба, насамперед відзначають повну гармонію всіх частин тіла. Пряма від ока до лапок мусить бути перпендикулярною (стрімкою). Характерні «жаб'ячі стрибки» у шлюбний період і ніби притишене туркотання.

Відбираючи голубів, перевагу віддають дутишам струнким, маленьким, на високих ногах, з витонченим скелетом. Є дутиші однобарвні, білосмугасті, чорносмугасті, тигристі і ніби з кокеткою різноманітного забарвлення.

Не рекомендується годувати дутишів кукурудзою, бобами, горохом, оскільки ці корми сприяють накопиченню жиру. Найкраще запастися ячменем, пшеницею, викою, просом, а під час линяння — не пошкодуйте лущеного вівса, насіння льону і сурінки. Годувати ліпше маленькими порціями, але частіше.

Досвідчені голуб'ятники стверджують, що з продовгуватих вузьких яєць вилуплюються стрункі птахи на високих ногах, з круглих яєць — навпаки.

ISSN 0235-6368 Дім, сад, город. 1990, № 6, 1—16